

CIVILNA VOJNA MED SPORNIMI UNIJAMI V TEKU

NAD 20,000,000 DELAVCEV V ZED. DRŽAVAH ŠE VEDNO IZVEN VSAKE ORGANIZACIJE

J. L. Lewis zatrjuje, da uganja Ameriška delavska federacija skebsko taktiko

Wm. Green v boju za ohranitev strokovnih unij. Delavci navdušeni za industrialno organizacijo

DELAJSKI department zvezne vlade je nedavno objavil statistiko, iz katere je za opazovalce socialnih trenj razvidno, da Ameriška delavska federacija ni bila v stanju izrabiti sedanega položaja za ojačanje svojih unij. Znatno napredovale so v povojni dobi, nato pa spet nazadovale toliko, da so leta 1933 imele le še okostje. Nikoli niso imele več kot do 5,000,000 članov. Šele po predsedniških volitvah imenovanega leta je prišlo spet nekoliko več življenja, ki pa v zvezi temu ni zaslužilo te oznake. A. F. of L. se je vsled te in s pomočjo zunanjih vplivov le ohranila na površju, drugega ni zmogla. Iz dremavice jo je spravil šele "new deal", ki je veliko obetal, z unijami federacije mnogo sodeloval, rezultat pa je tak, da je unijsko delavstvo po številu približno kjer je bilo pred nekaj leti.

Le majhen odstotek delavcev v unijah

Iz podatkov delavskega departmenta zvezne vlade je razvidno, da so pričele unije naraščati v članstvu šele ko je nastalo gibanje za industrialne unije pod vodstvom John L. Lewisa in CIO, katerega je ustanovil. Na par konvencijah Ameriške delavske federacije so pristali organiziranja delavcev v masne ali industrialne unije skušali uveljaviti svoje predloge. Bili so sprejeti v "omiljeni obliki", toda ostali so le na papirju. Organizatorično delo so morali pristati industrialnih unij vršiti sami, z svojimi sredstvi, na stroške svojih unij, in proti volji konservativnega vodstva starih strokovnih unij Ameriške delavske federacije.

Naravno, da je moralo priti do preloma. Ta je zdaj tu in ni prav nikakega izgleda, da pride do sporazuma ali pomirjenj med pristavi starih cehovskih zvez in onimi unijskimi voditelji ter agitatorji, ki smatrajo da spadajo, oziroma, da bi morali spadati vsi delavci v unije.

A. F. of L. ima le par milijonov članov

Ameriška delavska federacija je dosegla svoje najvišje število članov tik po vojni. Narasla pa ni nikoli preko pet milijonov članov, kar je za tako veliko industrialno deželo jako majhno število.

Šele po uveljavitvi NRA je zavalovelo v AFL malo več živahnosti. Kljub temu pa ni mogla dobiti zaupanja — niti si ga ni iskala — med milijoni tistih delavcev, ki delajo v takozvani masni industriji.

Ameriška delavska federacija ima zdaj na podlagi podatkov delavskega departmenta zvezne vlade 2,750,000 članov, kar je po tolikih letih njenega udejstvovanja jako klaverno število. Vzrok je, ker se je ogibala "navadnih delavcev".

Unije, pripadajoče k CIO, jih imajo na podlagi istega vira 2,000,000.

Bratovščine železničarjev, ki ne pripadajo ne k AFL, ne k CIO, jih imajo 650,000.

Iz podatkov delavskega departmenta je razvidno, da je v tej deželi okrog sedemindvajset milijonov delavcev, ki se jih bi lahko organiziralo v unije. Komaj pet milijonov je resnično organiziranih. Okrog 1,600,000 jih je v kompanijskih unijah, ki pa po našem tolmačenju nikakor ne morejo biti prištevani k organiziranim delavcem, ker so jih organizirale družbe sebi, ne pa svojim delavcem v korist.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

"Sedeče" stavke na vseh koncih in krajih

Sedeče stavke v tovarnah, če so zakurjene, pomenijo lahko odpotiček za delavce. Ne pa stavke v hladilnicah, v podzemskih železnicah itd. V Chicagu nimamo podzemskih železnic za osebni promet, pač pa za tovarni. Njih skupna dolžina je blizu 70 milj. Uposlujejo povprečno med 450 do 500 delavcev, ki dovažajo in odvažajo tovar s postaj in na postaje, blago v velike trgovine v "downtownu", premore velikim gradbam in odvažajo pepel, odpadke iz velikih hotelov itd. Ti predori so 35 čevljev pod zemljo, merjeno od stropa navzgor. Stale so nad \$30,000,000. Plača teh delavcev, ki imajo z nakladanjem in izkladanjem tovarov jako naporna dela, je bila zelo nizka. Tudi po poravnavi bo še zmerom nezadostna, ker ne znaša povprečno niti 60 centov na uro.

DVOJEVRSTNE DIVIDENDE

V Loganu, W. Va., je izgubilo življenje v eksploziji, ki se je dogodila prošli teden, 18 premogarjev. V istem premogovniku je bilo uničenih septembra lansko leto deset življenj.

Oblast preiskuje, kot običajno.

Dne 13. marca se je udrla plast zemlje v premogovniku v Fukuoki na Japonskem in deset delavcev je bilo živih pokopanih.

Iz davčnih poročil zvezne vlade je razvidno, da se število milijonarjev v tej deželi večja. Dobički so visoki vzlic davkom.

Kapitalisti na Japonskem imajo istotako bogato žetev.

V Angliji je število milijonarjev naraslo na 824. V Angliji se prišteje v milijonarjski razred vsakega, ki ima od \$375,000 do \$500,000 čistega dobička na leto.

V Zedinjenih državah bo v letošnjih davčnih izkazih več ljudi kot kdaj prej od leta 1928, ki imajo od pol milijona do milijon dolarjev čistih dohodkov na leto.

To so "milijonarji". Oni ne delajo, a vendarle žanjejo.

Delavci pa umirajo v majnah in hirajo v tovarnah, dokler jih družbe ne smatrajo za zavržene. Kaj se godi delavcem potem, le malokoga briga.

Uslužni sodniki

Kakor pred nekaj tedni korporacija General Motors, tako je tudi Chrysler avtna družba v Detroitu zlahka dobila sodnika, ki je izdal povelje, da morajo sedeči stavkarji do določenega roka zapustiti Chrysler tovarne, ali pa bodo izgnani siloma in strogo kaznovani. Naloga ameriških sodnikov je pač varovati svetost privatne lastnine, ne pa interese delavcev.

Neopravičljiv zločin evropskih sil nad špansko republikansko vlado

Nemške in italijanske vojne ladje ob pristaniščih, ki jih kontrolira lojalistična vlada. — Zavratna vloga torijske Anglije

Vojne ladje Anglije, Francije, Italije in Nemčije so pričele prošli teden z blokado španskega obrežja in vojaški zastopniki istih dežel s straženjem meje med Francijo in Španijo ter med Portugalsko in Španijo. Pravijo, da bodo s tem preprečili dovažanje "prostovoljcev" in municije na španska bojišča iz drugih dežel. Na ta način bo civilne vojne na iberškem polotoku kmalu konec, ker si bosta morala nasprotujoča se toka meriti moč le po svojih sredstvih, kajti z blokado inozemska podpora odpade.

Pravi namen intervencije

Sedanja španska vlada je izraz večine velike večine španskega ljudstva. V občevanju med državami je običaj, da druge dežele ne podpirajo rebelnih gibanj, ako so izraz manjšine, toda glede Španije je bila storjena izjema. Dve najbolj agresivni evropski državi današnjih dni — Italija in Nemčija — sta odkrito izjavile, da bosta storile vse v svoji moči za preprečenje zmage vladi republikanske Španije. Demokratični pokreti so njima trn v peti. Svojo taktiko opravičujeta z "vojno proti komunizmu". V resnici zasledujeta Italija in Nemčija v Španiji zgolj in edino svoje imperialistične cilje.

Fiasko lige narodov

Španija je članica lige narodov. Liga je bila ustanovljena, da protektira nedotakljivost priznanih držav, kar z drugimi besedami pomeni, da bi morale vse druge države prisločiti na pomoč napadeni deželi.

V slučaju Etiopije se je izkazalo, da lepe besede v kapitalistični svetovni uredbi ne pomenijo po ustanovitvi lige narodov prav nič več kakor poprej. Španija je drug dokaz. Ko hitro si je izvolila tako večino poslancev, ki so za temeljno spremembo v gospodarskem redu, pa si je nakopala jezo kapitalizma vsega sveta in katoliške cerkve. Italija ima v Španiji kakih 80,000 vojakov, Nemčija 40,000, ob zalagata fašiste v Španiji tudi z municijo in drugimi vojnimi potrebščinami, a ob enem njune ladje hinavsko izzivajo demo-

kratično Španijo z blokado njenih pristanišč — češ, da ne bo mogla dobiti v svoji armado prostovoljcev iz drugih dežel in da se ji prepreči dovoz municije. Enako nalogo sta si vzeli Francija in Anglija ob tistem španskem obrežju, ki ga kontrolirajo fašisti.

Taktika torijske Anglije

Bolj in bolj očitno je, da tudi angleška vlada želi — ne samo Mussolini in Hitler — zmago španskemu fašizmu. Kajti danes ni nikomur več tajnost, da bi bil španski fašistični vodja general Franco poražen v prvih treh mesecih civilne vojne, ako bi mu ne pomagale Italija in Nemčija aktivno, ter Anglija "pasivno". Vsi objektivni opazovalci v Španiji priznavajo, da je velika večina ljudstva zoper fašizem. Vsi pritrjujejo dejstvu, da general Franco civilne vojne niti pričeti ne bi mogel brez vnanje pomoči. In danes — kljub vsem tem očitnim dokazom, da špansko ljudstvo noče fašizma — so pričele štiri evropske dežele z blokado španske meje — zgradile pa so jih šele ko so nemške in italijanske vojne ladje navozile v Španijo nad sto tisoč svojih vojakov z vso mogočo vojno opremo.

Francija navezana na Anglijo

Francija je razdeljena na dvoje. Na eni strani ljudska fronta, ki se boji vojne in zahteva mirovno politiko. Na drugi kapitalistični sloj, ki tudi ni za vojno — toda je odločno proti zvezi s Sovjetsko Unijo, zagovarja predloge za pomirjenje s Hitlerjem in ob enem podpira francosko fašistično gibanje, ki je že jako močno.

Francija v takem položaju ne more biti odločna, pa če ima še tako liberalno in demokratično vlado. Na eni strani Nemčija, na drugi Italija, zdaj še Španija, torijska angleška vlada pa ji venomer moli prst pod nos, češ, ako ne boš "pridna", te pustim na cedilu, da te požro Hitlerjevi parklji!

Francija se Nemčije boji bolj kot česar koli drugega in

sledi, rada ali nerada, kar se Španije tiče angleški politiki.

Zanesljivi poznavalci političnih trenj v Angliji pravijo, da angleška vlada ni pristašinja generala Franca in bi mu ne pomagala, če ne bi bilo pred njo vprašanje: kaj je boljše za angleški in evropski kapitalizem: zmaga lojalistov v Španiji, ali zmaga fašizma?

Toriji so se odločili za generala Franca in mu s tega stališča pomagajo, četudi zelo previdno in le neposredno.

Umik sovjetske Unije

Sovjetska Rusija, ki je bila nekaj časa zelo odločno na strani lojalistov, se je umaknila v svoje meje in se dela, da ji je čisto vseeno, kako se konča španska civilna vojna. Nekateri to spremembo tolmačijo, da se je Rusija nehala navduševati za pomoč lojalistom, ker je uvidela, da niso za diktaturo po ruskem vzorcu; drugi, da je Stalina razjezilo trockijevsko gibanje v Španiji; in tretji, da je Kremlin sklenil držati prste proč od vsega kar se godi v inozemstvu, ako se direktno ne tiče Sovjetske Unije.

V teh okoliščinah so španski lojalisti navezani v vojni proti fašizmu v glavnem na svoje sile in pa na prijateljsko nagajanje francoske vlade. Najzdatnejše pa jim pomaga mednarodni delavski pokret. Ta je odločno za nadaljevanje borbe in bo storil kolikor v teh okoliščinah, ki so polne ovir — more, da Španija ne postane fašistična dežela.

Koliko je delavcev v jeklarski industriji

Iz raznih verodostojnih podatkov je razvidno, da je uposlenih v ameriški jeklarski industriji 550,000 delavcev. Izmed teh jih je že kakih 300,000 v uniji CIO.

Finance AFL in UMW

Unija premogarjev ima danes večjo blagajno, kakor pa AFL. Kajpada, ne sme je rabiti samo za CIO, ampak CIO brez finančne pomoči unije premogarjev bi ne bila to kar je danes.

VLOGA ČASOPISJA V INDUSTRIALNIH BOJIH

V nekem mestu v Pennsylvaniji se je vršil shod za organiziranje delavcev v industrialno unijo. Niti en časopis v dotičnem mestu ga ni hotel oznaniti in niti eden ni poročal o njemu.

To ni osamljen slučaj. Ako kapitalistični časopisi delavskih akcij in stavk ne ignorirajo, pišejo o njih tendencno, zato, da bi takozvano javno mnenje premotili, ali ga celo nahujskali zoper delavce. Napadi na CIO se množijo. Zahtev, da se sedeče stavke proglasi nezakonitimi, je vedno več. Kartonisti, člankarji in reporterji kapitalističnih listov so najeti, da služijo interesom kapitalizma, četudi neukemu čitatelju izgleda, da so poročila v njih "nepristranska".

Delavci se morejo zanesti edino na svoje časopise. Med tistimi narodnostmi, ki jih nimajo, je skebe veliko laglje dobiti kot pa naprimer med Slovenci, kjer imamo vpliven delavski pokret in delavski tisk že več desetletij. A tudi med našim ljudstvom je nazadnjaško, zavajalno časopisje še močno razširjeno. Klerikalci vodijo že več tednov živahno kampanjo za razširjenje svojih listov. Zavedni delavci v očigled velike agitacije svojih nasprotnikov ne smejo držati rok križem. Dolžnost nas kliče v boj za jačanje naše organizacije in v pridobivanje naročnikov "Proletarcu".

'Nesreča' je sreča za Italijo

Mussolinijev list "Popolo d' Italia" v Milanu je nedavno priobčil oster kritičen članek, v katerem priznava, da se vladna kampanja za zvišanje odstotka rojstev ni obnesla. Naučni minister Giuseppe Bottai je dobil od "dučerja" nalogo proučiti vzroke in o svojih raziskovanjih in ugotovitvah poročati vrhovnemu svetu fašistične stranke. Mussolini hoče veliko otrok, da bo več vojakov. Italijanke pa ga nočejo ubogati čeprav jim ponuja mikavne nagrade in smeši samce ter tiste družine, ki so brez otrok, ali pa imajo samo enega ali dva.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravičen upogled, čitajte Proletarca.

Slika Mussolinijeve "civilizacije" v Etiopiji

"Dvajset tisoč Italijanov podivjalo v klanju..." Tako poroča čikaškim "Daily News" v depeši iz Londona William H. Stoneman. Izjavlja, da je njegov vir glede resničnosti neoporečno zanesljiv.

Etiopci so pod italijansko vlado skrajno nezadovoljni. Ko so bili v Addis Ababi nedavno zgnani skupaj, da praznujejo rojstvo sina italijanskega prestolonaslednika, ki bo nekoč njihov "cesar", je Mussolinijev glavar Etiopije maršal Graziani delil darila etioipskim beračem, katere je pozval pred palačo bivšega cesarja Haile Selassija. To priložnost so porabili nekateri Etiopci, ki so za nadaljevanje boja zoper italijanski imperializem. Oblekli so se v cunje in se kot berači privlekli pred maršalov oder. Vse je šlo, kakor je dolo-

čal spored italijanske komande, dokler ni na oder priletela granata in se razpočila. In potem v zmešnjavi še ena ali dve. Maršal Graziani se je valjal v svoji krvi. Eden njegovih glavnih pomočnikov je ležal tik njega z razmesarjeno roko. Neki etioipski škof, ki je spremljal italijanske svečanosti s svojimi blagoslovi, je obležal istotako nevarno ranjen.

Iz velike svečanosti je nastala histerična zmeda, v kateri so se italijanski oficirji addis-ababske posadke, ki šteje 20,000 italijanskih vojakov, ustrašili tako zelo, da so ponoreli. Bali so se namreč revolte in se pri tem spomnili, kaj se je dogodilo italijanski armadi po porazu pod etioipskim vladarjem Menelikom.

Ne samo italijanski vojaki v Addis Ababi, ampak tudi vsi

italijanski delavci so bili mobilizirani za "pogrom" na domačine. Pobili so jih tisoče. Italijanska cenzura je dovolila v svet samo poročilo, da so italijanske strojnice pobile vse tiste domačine, pri katerih so našli orožje. Tajna poročila, ki so prišla v svetovno javnost po težkih ovinkih, pa pripovedujejo, da so Italijani po atentatu na maršala pričeli s histerično strahovladno. V svojem barbarskem divjanju niso priznali nikomur. Cele trume Etiopcev so zvezali za roke in nose drug k drugemu, jih vodili tako zvezane po ulicah in jih nato izven mesta pobili s puškinimi kopiti. "da si pripravijo kroglice za druge potrebe." Lobanje so pod udarci strahovito hreščale, kar je histerične Italijane še bolj podžigalo k blaznemu pobijanju...

En polk Askarov v službi Italije, ki ni mogel prenašati tega divjanja, se je uprl. Italijanska komanda je bila na tak slučaj pripravljena. Askare je razorožila in namerila nanje strojnice. Pokosile so 400 mož. ... ki niso imeli prav nikake prilike, da se bi branili... Divjanje Italijanov se je na to razširilo iz Addis Ababe na okoliške province. Ne da bi domačine zaslišali, če so česa krivi, ali ako sodelujejo v odporu proti italijanski okupaciji, so si jih italijanski častniki odbirali tjavendan in jih dali pobiti kakor stekle pse...

Z vsakim italijanskim polkom v Etiopiji je krdelo vojaških kaplanov, ki navdušujejo črnosrajene italijanske fašiste na širjenje "katoliške" in "rimsko civilizacije" v tej divji deželi...

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol let: \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$8.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaita.
Business Manager.....Charles Pogorelec.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$8.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Dobički, draginja in plače

Vladne milijarde so v zadnjih par letih spravile ameriška industrijska podjetja in banke spet na noge. Lani so mnoga napravila že toliko dobička kakor leta 1927 in 1928, ko so bila na višku prosperitete. Toda plače delavcev so še zmerom veliko nižje kakor takrat. Cene potrebščinam zdržema rastejo. Stanovanja skoro vsepovsod so se zelo podražila. Letos bo stanovanja spet zvišana.

Vsled brezposelnosti, ali pa vsled preizkušnje meze je življenjski standard ameriškega delavca prošla leta jako padel. Ko so korporacije pričele zopet žeti milijonske dobičke, se niso prav nič spomnile, da bi morali tudi delavci dobiti večji delež. Večina so ostale pri plačah, kakršne so dajale pred N.R.A.

Milijone in milijone ameriških delavcev zasluži povprečno izpod \$25 na teden. Stotisoče žensk prejema za svoje delo od \$5 do \$15 na teden.

Zaeno z znižanjem meze je rastle priganjastvo. "Če ne moreš ali nočeš ti, bo kdo drugi," je bila običajna pretnja bosov. In delavci — v strahu za delo — so potrpežljivo in garali za mezo, ne glede kako nizka je bila.

Posledica teh razmer ni mogla biti nič drugega kakor naraščanje bede. "Stirideset milijonov ameriškega prebivalstva je oropanih vseh dobrin življenja," je izjavil predsednik Roosevelt v svojem drugem inavguracijskem govoru. Apeliral je na zakonodajce, sodišča in korporacije, da naj to stanje vzajemno spremene, da beda izgine.

Ampak dobički so nedotakljiva svetost. Le malokatera korporacija je zvišala plače — zdaj pa kar naenkrat vse križem! Ta 5%, druga 10%, počitnice s plačo, skrajšanje delavnika itd. Rooseveltovi apeli niso izdali. Sele ko je posegel vmes s svojo aroganco John L. Lewis in njegova CIO, so se začeli ravnatelj dramiti! Zdaj zvišujejo meze drug za drugim "vsem delavcem, ki prejema manj kot tri ali pet tisoč dolarjev na leto." Ravnateljji so opreznost, pa pišejo tako, kakor da njihovi delavci prejema kakih štiri tisoč dolarjev na leto plače, kajti če bi povedali po pravici, bi se svet zgrazal.

V strahu pred novim unijskim gibanjem so meze zdaj zvišane skoro v vseh obratih. Toda istočasno s tem zvišanjem korporacije podražijo svoje produkte, in tako je povprečen delavec s svojo plačico s kakih \$20 na \$30 na teden tam kot poprej. Cene so se in se pod kapitalizmom bodo zmerom zvišale prej ko plače, ker je to zakon, ki ga narekuje profit.

Reforme, ki jih ima v mislih za poplajanje kapitalizma predsednik Roosevelt, bi začasno zalegle, s staljša, da je tudi nekaj boljše kot nič. Ampak vzrok ostane. Delavci ostanejo odvisni in v večni negotovosti. Razredne razlike ostanejo. Na eni strani brezdelni posedujoči sloj, ki se koplje v razkošju, na drugi strani delavska raja, ki živi iz dneva v dan — zmerom v skrbeh, kaj ji prinese naslednji dan.

To stanje se v sistemu, v katerem je profit temeljni cilj, ne more spremeniti. Noben še tako dobrohoten predsednik ga ne bo predurjal. Stori pa bo to šele tista družba, ki bo načelo profita zavrgla in ustvarila ekonomski red, ki bo služil potrebam vsega ljudstva. Ta red navadno označujemo z besedo "socializem", a ga lahko imenujemo tudi drugače, ako je tistim, ki so zanj, tako bolj prav in so pripravljeni delati za kooperativno uredbo človeške družbe.

Silovit kreg s pametjo

Velika Britanija bo potrošila za oboroževanje nad sedem milijard. Nemčija si je zategnila pasove, da je dovolj za kanone. Francija noče zaostati v oboroževanju. Sovjetska Unija svari sovražnike, da če jo napadejo, bo vojna odločena na njihovem, ne na sovjetskem ozemlju. Japonska spreminja vse kovine, še celo tiste, ki jih ima na vratih, in orožje. Mussolini se baha z armado, kakršni po njegovem mnenju ni para na svetu. Poljska hoče postati militaristična veselisa.

Komu vse to koristi? Angležem? Ne! Nemcem? Baš nasprotno. Francozom? Tudi njim ne, ker so baš zaradi preobilnih izdatkov za militarizem zagazili v težko gospodarsko krizo.

Čemu torej svet tišči v ogenj, kakor ponoč kokaš? Hm, zato, ker ni še dozorel za zgraditev socialistične družbe.

Veščaki v narodnem gospodarstvu

Zed. države imajo težke gospodarske probleme. Državni proračun gazi iz enega primanjkljaja v drugega. "Kako se bo to nehalo?" vprašuje eden ali drugi. Profesorji politične ekonomije (narodnega gospodarstva) tolmačijo to zmedo vsaki po svoje. "Dežela je na robu propada," pravijo eni. "Bankrot je neizogiben," trdijo drugi. "Vse sedanje krpanje vodi v še večjo katastrofo, kot je bila ta, ki smo jo prav kar prestali," modrujejo tretji.

Nihče teh ekonomskih veščakov pa ne raztolmači, da imamo zmedo v gospodarstvu radi kaotičnega sistema, ki mu pravimo kapitalizem. Tu je bogastev vseh vrst — vsega dovolj za vse prebivalce! Čemu bi torej morali znova zagaziti v krizo! Spremenimo sistem iz kapitalizma v socializem, in problem bo rešen ter z njim vred ljudstvo.

Delo za socializem je kaj vredno le, če je res nesebično delo za socializem.

TUDI DOVAŽEVALCI SKEBOV SO SE SPUNTALI!

V Chicagu je skoro ni bilo večje stavke, da ne bi dovažali raznim kompanijam v slučajih spora z organiziranimi delavci profesionalnih skebov in gangstrov izoferji Yellow Cab kompanija. Ta prevoznika družba, ki kontrolira pretežni del taksijev v tej deželi, je bila vedno na uslugo vsem korporacijam, ki so hotele udušiti stavko svojih delavcev. V ta namen je bila v največjem prijateljstvu z župani in policijskimi čefi povsod, kjer so bili pri volji sprejeti njene podkupnine. Eden bivših čikaških županov je prejel od Yellow Cab kompanije za \$25.000 njenih delnic zastoj, zato, da jo je varoval pred konkurenčnimi prevozniki družbami s policijsko silo. Koncem predprošlega tedna pa

so stopili izoferji čikaškega oddelka Yellow Cab kompanije v stavko in z njimi vred tudi izoferji Checker Cab kompanije. Skupno število izoferjev obeh družb je okrog 5.000. Nad 4.000 jih je zastavkalo. Skebskim izoferjem so prevažali avte, kot predstavlja ta slika. Dasi je bila policija od prvega dne stavke stodoletno s kompanijo, so povzročili stavkarji skebom precej strahu. Več sto stavkarjev je bilo aretiranih. Par sodnikov se je vsled tega zgrazalo nad policijo toliko, da je bilo očitveno, da imajo v mislih podkupnine, katere prejema odgovorni policijski uradniki za protektiranje skebatva.

MAJSKI GLAS

V začetku tega meseca smo razposlali vabila vsem naprednim društvom za naročbo Majskega Glasa, ki je naša prvomajska revija. Vredno jo je čitati in je našemu naprednemu delavstvu v ponos. Naročila za Majski Glas smo do sobote prejeli od sledečih društev in posameznikov: društvo št. 14 SNPJ, Waukegan, Ill., 50 iztisov; po 25 iztisov: št. 6 S. N. P. J., Sygan, Pa. in št. 147 SNPJ, Cleveland, O.; št. 245 SNPJ, Lawrence, Pa., 12 iztisov in št. 162 SSPZ, Johnstown, Pa. in John Jenko, Cuddy, Pa., vsaki po 10 iztisov.

Ako hočemo, da bo naš Majski Glas dosegel uspeh, ki ga zasluži, je potrebno, da zanj agitiramo v društvih in med posamezniki in da nabiramo oglase zanj. Upam, da bodo sodrugi in somišljeniki storili kar največ mogoče, da bo ta naša publikacija dosegla večji uspeh kot katerakoli, kar smo jih izdali doslej.

Chas. Pogorelec.

Terčelj o pripravah za konferenco v Moon Runu, Pa.

Strabane, Pa. — Kakor že iz nekaterih prejšnjih naznanil znano, so klubi JSZ in društva Prosvetne matice v zapadni Pa. sklenila obdržavati svojo prihodnjo konferenco v nedeljo 28. marca v Moon Runu. Pričela se bo ob 10. dop.

Važnost tega zborovanja je največ v tem, da izvršimo delo, ki nam ga je poveril prošli zbor JSZ. Če ne pridemo večkrat skupaj, se na take naloge kaj lahko pozabi, škoda pa trpi organizacija, katere smoter je boj za boljšo bodočnost delovnega ljudstva. Pridite v velikem številu ne samo pooblaščenimi zastopniki, ampak tudi drugi člani in somišljeniki. Če le imate priliko, pridite gotovo.

Od našega prošlega zborovanja se je na ameriški in svetovni pozornici precej spremenilo. V Evropi je v ospredju zanimanja Španija, ki se junsko brani navala domačega fašizma in invazije Hitlerjeve ter Mussolinijeve armade.

V Zed. državah je v ospredju delavske pozornosti C. I. O. To gibanje se je razplamelo tako zelo, da preveva vse ekonomske toke te dežele.

Mi nismo bili v delavskem gibanju še nikdar pasivni, baš zdaj pa smo v dobi, ko moramo svoje aktivnosti še po-

sebeno uveljaviti. Vsled tega pričakujemo na konferenco v Moon Runu v nedeljo 28. marca zelo velike udeležbe.

John Terčelj, organizator.

Kritično mnenje o tem in onem

S. Frank Podlipec iz Cicera, Ill., piše: "Članek v prejšnji številki Proletarca, 'Izbogavajanje delu in odgovornosti', je bil imeniten. Ko sem bil veliko mlajši in tajnik kluba št. 1 S. Z., sem se šestokrat čudil raznim izgovorom članov, ki so izstopili iz naše organizacije. Nisem jih vzel resno, nego le za opravičevanje, kakor se opravičuje človek, ki ga zalotiš gola, pa pojasnuje, da je temu vzrok to in to.

Nedavno sem bil na obisku pri nekemu našemu bivšemu članu in ga vprašal za ponovitev naročnine. Cel bušel izgovorov mi je naštel. Pa sem si mislil, vse zato, da zakrije tisto, kar že preje omenjam. Ta moj znanec ni v slabem položaju. Ampak je 'amerikaniziran'. To mislim takole: 'Čemu bi trošil kaj za delavski časopis, ko se mi itak dobro godi. Boljše je, da ves denar obrnem sebi v privatno korist, drugi pa si naj pomagajo kakor si pač morejo. Jaz bom pri tem le na dobičku, ker sem preskrbljen.'

Ta moj "ex" član zveze in naročnik mi je odprl oči kakor še malokdo, da sem spoznal, čemu je delavskemu gibanju v tej deželi tako teško naprej. Kakor člani unij, tako so tudi mnogi takozvani simpatičarji soc. stranke prežeti zgolj z idejo, "pomagaj si, z drugimi k vragu!" Ameriško delavsko gibanje je s tega sta-

lišča zgolj trgovskega značaja. To je vzrok, čemu ne moremo naprej. Vse udeležstvo naj smatrajo Amerikanci zgolj s trgovskega stališča. Beseda "idealizem" jim je neznana.

Če mi sodrug urednik ne bo zameril, bom tu izrazil, da se mi zdita dve povesti hkrati za list takega obsega kot je Proletarec preved.

Članek na prvi strani v prejšnji številki z naslovom 'Francija pod Leon Blumom' se mi je zelo dopadel, glasi se na koncu članka na 1. strani, da se nadaljuje na 4. strani, a, bogami, zamanj sem ga iskal! Zgodilo se je z njim kot s tistimi rekami na Krasu, ki so izginile brez sledu. Upam, da bo imel dotični članek nadaljevanje v prihodnji številki Proletarca.

(Op. u.—Konec članka, ki ga omenja s. Podlipec, je bil končan na 4. strani, toda pod napačnim naslovom. Ravno tako je nadaljevan članka s prve strani na 5. strani o CIO z napačnim naslovom. Pomota se je primerila v tiskarni. Radi velike distance med našim uradom in tiskarno je nam take nerednosti težko popolnoma preprečiti.)

H koncu naj še omenim, da je dobro včas i po delavcih udariti "z uma svitlim bičem". Včas smo rekli "z mečem". Le z ostro besedo bo ta ali oni delavec, dostopen razumnemu pojmovanju, zapopadel kritiko, ne pa enostavno mehkužno modrovanje. Torej je takih člankov, kakor je bil v "Proletarcu" z dne 10. marca, treba še mnogo več.

Frank Podlipec.

KAPITAL, KI NE DONAŠA OBRESTI

Na sliki so taksiji čikaške Yellow Cab kompanije, ki so morali vsled stavke "počivati". Poseduje jih nad tisoč najmodernejšega izdelka. Njeni izoferji so se pritožili, da je dohodek, z napitninami vred, ki ga prejema, prenizek za dostojno preživljanje.

KOMENTARJI

Papež Pij XI. je poklonil italijanski kraljici Jeleni k 40-letnici njenega zakona s kraljem Viktor Emanuelom zlato rožo, vredna pet tisoč dolarjev. Blagoslovitvena ceremonija je bila izvršena z velikim pompom ob asistenci kardinalov in drugih svečnikov ter dvorne gospode. Vse to stane. Verniki, ki prispevajo v papeževu blagajno, da more vzdrževati razkošje v Vatikanu in dajati taka darila, si pritrjavajo od ust, misleč, da s tem pomagajo božjemu delu. V resnici podpirajo vatikansko diplomacijo in njeno propagando proti "komunizmu", kakor cerkev zakriva svoj boj za fašizem.

Jolietški salunar Anton Grohar je dobil precej "publicitete" radi sedeče stavke v njegovi gostilni, še več pa jo je dobil Frank Peterlin iz istega mesta. Cesta mimo njegovega doma je netlakovana. V deževju mora gaziti blato do členkov. Ker apeli na cestnega komisarja niso izdali, se je Peterlin razjezil, zapeljal svoj avto sredi ceste in pričel s "sedečo stavko" v avtu. Kolesa so mu zalezla globoko v blato. Medtem je pritisnil mraz in avto se mu je primrznil. Reporterji so se norčevali, da bo moral zdaj sedeti do pomladi, sorodniki pa so mu prinesli odev in električno peč. Cestni komisar je izjavil, da bo dal cesto popraviti, kadar pride na vrsto, kar se morda zgodi prihodnjo jesen. "Sedeče stavke" so torej nekaterim ljudem le šala in sede radi šale in cenene reklame.

Moskovski listi pišejo, da uradniki nekaterih vremenskih birojev v Sibiriji pošiljajo pilotom na poletih sabotažna vremenska poročila. Namesto da jih bi obvestili o bližajoči se nevihti, jim zatrjujejo, da bo vreme lepo in varno za polet. Vsled te sabotaže sta padla na tla dva aeroplana.

Izgleda, da pripisujejo v Rusiji vsako nesrečo sabotaži. V Zed. državah imamo zelo mnogo aeroplanskih nesreč. Vzrok marsikater je neugodno vreme. V vremenskih birojih se v napovedovanju dostikrat zmotijo. Obljubljajo snežno nevihto, pa pride lepo vreme, ali pa se dogodi obratno. Skoro gotovo tudi vremenski biroji v sovjetski Uniji niso nezmotljivi.

KONFERENCA JSZ ZA ILLINOIS IN WISCONSIN SE VRŠI V WAUKEGANU V NEDELJO 25. APRILA V S. N. D.

Prihodnja konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice za Illinois in Wisconsin, ki se vrši v nedeljo 25. aprila v Waukeganu, bo najvažnejša v zgodovini konferenčne organizacije tega okrožja. Važna zaradi stavk, v katerih se udeležujejo naši delavci v teh krajih, važna vsled dela Prosvetne matice, in važna vsled posebnih poročil, ki bodo na dnevnem redu.

Vrh tega bo to prva naša konferenca po konvenciji socialistične stranke, ki se prične koncem marca v Chicagu. O nji in o njenih sklepih se bomo na tem zborovanju obširno pečali.

Eksekutiva JSZ je z ozirom na vse te pojave v smislu svojih prejšnjih sklepov in po navodilu prošlega zbora naše zveze določila dva svoja posebna zastopnika, ki prideta na to zborovanje v Waukegan, da referirata o predmetu "Naše delo v unijah, v podpornih društvih in na kulturnem polju". Ta mandat sta dobila Frank Alesh in Frank Zaitz.

Glavna naša skrb zdaj je, kako upotrebiti naše skušnje čimboljše v korist unij v tistih podvzetjih, kjer so delavci najbolj izkoriščani, dalje, kako preprečiti nazadovanje našim aktivnostim na prosvetnem polju, in kako uveljaviti sklep prošlega zbora JSZ za naše aktivnosti v delavskih podpornih organizacijah.

O Črnogorec se v tej deželi redkokdaj čuje ali piše. V New Yorku se vrši obravnava proti izsiljevalcem in "politikom", ki so v zvezi z zločinskimi karteli. Med prizadetimi je na zahtojni klopi tudi Paul N. Coacher, o katerem časopisi pišejo, da je Črnogorec. Peča se z restavracijskim "kšeftom".

Zakonca George Lazar v Aurori blizu Chicaga sta dobila že štirinajstega otroka. George je star 46 let in njegova žena 42. George zasluži \$22,50 na teden, kar je za toliko družino pač jako majhen dohodek. V Italiji in v Nemčiji bi mu dali nagrado in ga slavili v časopisju, Mrs. Lazar pa bi dobila kolajno in priznanje za zvesto izvrševanje svoje patriotične dolžnosti.

V Alamedi v Californiji so policaji v navalu na pikete zmetali vanje toliko plinskih bomb, da so oblaki plina napolnili vso sosesčino in celo stanovanja. Matere so pograbile svoje otroke in bežale z njimi iz zastrupljenega kraja. Policija je kajpada zmagala in pregnala pikete, da so šli skebi lahko nemoteno v tovarno.

V kapitalistični družbi je naloga policijskih in sodnih oblasti podpirati in protektirati skebe, nikdar pa ne poštene delavce na stavki, pa če je njihova stavka še tako upravičena. Ampak če bi delavci hoteli izvoliti v urade svoje ljudi namesto služabnike korporacij, bi policijska oblast spremenila svojo vlogo v korist delavcev in stavke bi bile potem hitrejša in veliko lažje poravnane.

Boris Smolar, zastopnik židovske časniške agencije v Berlinu, je dobil ukaz, da mora zapustiti tretji rajh najpozneje v treh dneh. Smolar, ki je ameriški državljani, se je pritožil ameriškem poslaniku in ga vprašal za protekcijo. Izjavil je, da so bila njegova poročila, ki jih je pisal iz Nemčije, resnična in vsled tega ni ničesar zakrivil. Ampak naciji nočejo resničnih poročil. Smolar je sedemnajsti časniški poročevalec, ki je bil izgnan iz Nemčije od kar je Hitler na krmilu.

Nedvomno pride na to zborovanje v nedeljo 25. aprila v Waukegan ne samo obilno zastopstvo društev, klubov in kulturnih organizacij, ampak tudi mnogo drugih članov teh organizacij, kateri se zanimajo za naše skupno delo in se udeležujejo v njemu.

Zborovanje se prične ob 9. dopoldne v Slovenskem narodnem domu. Za postrežbo, zabavo in za dober spored na popoldanski prireditvi bodo skrbeli naši waukeganski sodrugi in somišljeniki. To pomeni seveda tudi naše člane in somišljenike v sosednem North Chicagu.

Vsa društva, in vsi klubi, naj skrbijo, da bodo izvolili na waukegansko zborovanje, ki bo v nedeljo 25. aprila, čimveč zastopnikov.

Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na tajnico konferenčne organizacije Kristino Podjavorsek, 1439 W. Madison St., Milwaukee, Wis. Nje sprečite tudi imena izvoljenih zastopnikov in zastopnik, da jih objavijo v Proletarcu.

Prepozen domislek

Nekatere strokovne unije so se hipoma domislile, da je treba organizirati delavce v ostalih obratih njih strok, toda to so storile šele ko so to delo uspešno začele unije CIO. Kompanijam je tako nasprotovanje zelo všeč, ne pa delavcem, ki se hočejo organizirati.

VALERIJAN PIDMOGYLNYJ:

"MESTO" ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Nato je sedel na bregu pod solnce, ki se je že nagnilo k jugozapadu. Tukaj, v svetli tišini poslednjih poletnih dni ga je zajelo čuvstvo osamelosti. Vendar pa ni vedel ne za izvor ne za ime tega razpoloženja. Nobena misel se mu ni hotela prav sprostiti in sleherni se mu je prazna razblinila. Prvič v življenju je preživljal tako težko občutje. Kakor da bi se smrt dotaknila duše. S pogledom je potaval ob neki vso do tja, kjer je rasel, hrepenel in se boril. Peščeni bregovi pred njim in top. a napa so ga spominjali tišine njegove vasi in naskočilo ga je domotožje. Za seboj je zaslu-til mesto in če je samega sebe videl med to ogromno množico ljudi mu je bilo kakor da je izgubljeno peščeno zrnje med kamenjem. Stal je na pragu svojih želja, pa se je vendar čutil izgnanca, ki je pustil v rodni zemlji pomlad in cvetoča polja.

Tedaj se je spomnil Nadijke. Kakor da se je bil ta spomin v njem pritajil in se je zdaj ob njegovi onemogli zapučenosti nanovo razvel. Kakor da se je bila pošalila, zdaj pa naenkrat planila izza pregraje vsa dšecha in radostna. Dotik njene roke je zagorel kakor živ ogenj, ki mu je šel skozi kri. Predal se je slikam na krovu ladje, zazvenele so mu spet njene besede in poželjivo je iskal odgovora. Vsak njen pogled in nasmeh mu je razpalil dušo in tkal po nji stezico ljubezni.

Tako ste nadarjeni. Prav gotovo vam bodo dali stipendijo!

Da, da! Zmožen je, močan in vztrajen zna biti. Kjer ne bo mogel zaprek premagati s pleči, se bo boril z mečem. Dneve, mesece in leta. Lahko se nasloni nanj in kakor zmagovalca bosta oba stopila skozi mestna vrata!

— Nadijka ... je šepetal.

Ze njeno ime pomeni nado in ponavljal si ga je nenehoma kakor simbol zmage.

Ves predan misli na svojo ljubico, ki jo je tako nenadno srečal na ladji, se je naglo vračal domov. Zbrisala mu je vse skrbi kakor čarodejka in postala mu je največja želja. Hrepenenje po nji je bilo tako silno, da jo je hotel čimprej videti.

Ko pa si je doma sprašil svoj suknjič in si očistil škornje z vrečico, se je pričel obotavljati. Ze res, da je bila Nadijka na ladji z njim ljubezniva, res pa je tudi, da je bila tako vesela, kakor da že ima svojega draga. To misel pa je naglo zavrgel — Nadijka je prav tako novinka v mestu kakor on sam. Morda pa je v teh dveh dneh srečala koga in se zaljubila vanj? Ljubezen se hitro vname. Morda pa ji je le Stepan všeč? Toda ali ima takšen nemani pravico razplamteti v nji to čuvstvo? Kako naj stopi sredi tega šumnega mesta prednjo tak kmetavz —? Kaj ji naj pove, kaj ji naj prinese? Kakor da bi hotel pri nji iskati zaslobne, ženske pa so vendarle šibke in same rabijo oporo!

Dolgo je tako sedeč na klopi o tem razmišljal, potem pa je sklenil, obiskati jo šele po izpitu. Prišel bo k ljubici kakor študent, ne kakor kmetavz in ji bo dejal: No, zdaj vidiš, kaj sem in kaj zmorem! Umiril se je. Doma se mu ni ljubilo ostati in se je zato napotil k Levku.

Našel ga je. Zelo ga je presenetil okoren red v njegovi skromni študentski sobi. Pohištvo je bilo zelo preprosto: majhna, poslikana škrinja, skromna miza, zložljiva postelja, dva stola in polica za knjige, ki jo je sam napravil. Toda miza je bila pokrita s čistim, sivim papirjem, knjige na nji lepo zložene, skrivnjata pogrnjena z rdečkastočrnim pregrinjalom, okna zastarta s čipkasto zaveso in postelja lepo postлана. Nad posteljo je visela dvocevka in usnjena torba za naboje — največji in najdražji njegov ponos. Tu je gospodarila skrbna roka, to je bil prvi dom zatišja in pokoja. Stene pa so bile okrašene s portreti Sevčenka, Franka in Lenina. Zavist je zajela Stepana, ko je opazoval to prijetno bivališče.

Levko je študiral. Ljubeznjivo je pozdravil gosta, ponudil mu je stol in ga zasul z vprašanji o njegovem stanovanju in kako da si ga je uredil. Kar sram ga je postalo. Prav

na kratko mu je povedal, da je našel prijetno sobo toda le začasno. Jeseni se bo preselil, ker se bo vselil vanjo gospodarjev sorodnik. Ko pa bo dobil stipendijo, si bo najel sobo v dijaškem domu. Izpit pa da bo polagal jutri in da se ga prav nič ne boji.

— Kako pa z vami? Sobo imate zelo čedno! je dejal Stepan. Občutil je do tega znanca veliko spoštovanje in ga je vikal.

Levko se je nasmehnil. Saj je dobil to sobo le z veliko težavo. Pred poldrugim letom šele je dobil nakaznico za to stanovanje in gospodarja sta ga sprejela zelo neljubo. Niti vode mu nista dajala in kopalnico sta zaklepala pred njim. Oba sta stara. Mož je bil profesor. Nekoč je poučeval latinščino v gimnaziji, pa so ga odslovili. Zdaj opravlja službo arhivarja za tri červonce. V poslednjih tednih se je z njimi pobilje spoznal in zdaj prijateljsko žive drug poleg drugega. Skupaj pijejo čaj in tudi skuhajo mu karkoli, če želi. Prav dobra človeka sta, če prav se ne moreta znebiti starih nazorov.

— Sicer pa jih boš lahko takoj spoznal, je dejal. Čaj bomo pili.

Stepan se je otepal, češ, da ni lačen, toda Levko ga ni poslušal. Obšel je rubaško in stopil iz sobe ne da bi jo prepalal.

— Čaj je že pripravljen, mu je dejal ko se je vrnil. Pojdiva!

Kar za roko ga je moral povleči za seboj. Četudi se je Stepan na vso moč branil, si je na dnu srca le zaželel videti prave mestne ljudi in se z njimi seznaniti. Levko zanj ni bil meščan. Kajti čez dve, tri leta se bo moral prav tako kakor on sam vrniti nazaj na deželo. Malce se je sramoval novih ljudi in je sklenil, da bo bolj poslušal kakor govoril. In tako je stopil v stanovanje resničnih mestnih ljudi in povrh je gospodar celo gimnazijski profesor.

Soba pa je bila zatlačena z raznovrstnim pohištvom kakor kakšno skladišče, prav tako, kot da bi vse te omare zaradi nekega strahu semkaj pribežale in okamenele. Pohištvo je stalo ob steni in sploh po vsej sobi. Široka zakonska postelja je štrlela izza kratkega zaslonca in se je opirala z vzglavjem ob knjižno omaro, kateri so šipo na vratih nadomestili z rujavo lepenko. Poleg te omare, ki se seveda ni dala odpirati, je stal velik, fino rezljan bufet z vrhom prislonej k zidu, kakor da bo zdaj zdaj omahnil. Pod oknom desne stene se je tiščala polica zvrhana not, čeprav ni bilo videti klavirja. To okno pa je napol zastirala zastavna omara z velikim ogledalom za obleko — edina reč, ki je bila čista in lepa. Vzdržljive postelje je stal visok, že močno obrabljen turški divan, na plošči njegovega naslonjala pa je turobno dvigal pod strop svoje trobilno gramofon okoli in okoli založen s ploščami.

V kotu poleg vrat je črno strmela predse buržujka — železna peč, ki je pozimi sobo ogrevala, poletj pa je služila za štedilnik. Široka, na strop pripeta cev se je krivenčila preko pol sobe in se je končavala v zidu za knjižno omaro. Soba je bila prostorna, zdaj pa je bila založena s pohištvom, da je v nji komaj stala majhna mizica, ki je bila namram ostalemu pohištvu kakor prtilikavec. Na mizi je stal plav, zakajen čajnik, štiri skodelice, sladkor in na krožniku nekaj koščkov kruha.

Levko ga je predstavil hišnemu gospodarju. Andrej Venedovič je bil vedel dedek poraščen s sivimi kocinami po vsem obrazu. V vseh njegovih gibih je bila neka prazničnost. Njegova žena pa je bila že brez zob, in jo je Stepan prav težko razumel. Ta zgrbljena starka z ovnelim licem in s tresočimi se rokami mu je ponudila stol in pričela nalivati čaja.

Andrej Venedovič je pohvalil Stepana, ker se je nameril študirati. Toda bil je nezadovoljen s sedanjim učnim sistemom in obžaloval je, da so odslovili stare, preizkušene pedagoge. Potem mu je naglo zastavil vprašanje:

— Ali znate latinski?

(Dalje prihodnjič.)

Konec "odprte delavnice" v avtni industriji

Poravnava zadnje stavke pri General Motors ni bila zmaga za delavce, kakršne si bi unija želela, a je bila zmaga vsaj v tem, da je najmočnejša avtomobilska družba priznala "zunanjo unijo" za zastopnico "njenih članov". Druga velika stavka je sledila v Chryslerjevih tovarnah v Detroitu. Okrog 75.000 delavcev je bilo prizadetih. Tudi Chryslerjeva družba ni kratkoma izjavila, da noče imeti opravka z unijo, pač pa, da jo je pripravljena priznati v kolektivnih pogajanjih za zastopnico le njenih članov, dočim unija vztraja, da se jo prizna kot edino pooblaščenko za vse delavce v avtni industriji.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Gallup, New Mex. — John Novak pravi v pismu, v katerem je obnovil naročnino, med drugim: "Spet sem se malo zakasnil, pa brez zamere. Ali brez Proletarca nikakor ne maram biti, dokler nam bo dal tako dobro hrano za možgane." Priznanje nas veseli, obenem pa zagotavljamo prijatelja Novaka in vse druge, ki so zainteresirani v delavsko časopisje, da bo osobje pri listu storilo vse, da Proletarac ne bo samo tak kot je, pač pa da se še izboljša. Pri tem seveda rabimo sodelovanje vseh, ki se zavedajo potrebe delavskega tiska. Ničesar nas ne razveseli bolj kot zanimanje za list, še bolj pa bi nas veselilo, ko bi se vsak naročnik zavezal, da v tekočem letu dobi Proletarcu vsaj enega novega naročnika. S tem bi bil list na trdni gospodarski podlagi, zraven pa bi se ga lahko povečalo zopet na osem strani. Stvar je izvedljiva. Odvisno je od nas vseh, kdaj dobimo Proletarca spet na osmih straneh.

Los Angeles, Calif. — Iz tega mesta je postal 3 naročnine naš dolgoletni zastopnik Frank Novak.

Hermine, Pa. — Tone Zornik je še vedno na fronti. Zadnji teden je postal 4 naročnine. Zdaj se bo mudil nekaj časa na agitaciji v Detroitu in morda v okoliških naselbinah. Soderuge in somišljenike prosimo, da mu gredo na roko pri agitaciji.

Pueblo, Colo. — Iz zapadne "metropole", kot včasih nazivajo to mesto, je postal France Boltezar spet dve naročnini. Pravi, da se v kratkem spet oglasi.

Johnstown, Pa. — John Langerholc je postal 4 naročnine ter \$1 v tiskovni fond lista. John se vedno rad spomni naših publikacij in upamo, da jim bo ohranil svojo naklonjenost, tudi ako se morda v gotovih vprašanjih ne strinjamo stoddotno. Smo pač ljudje z različnimi nazori.

Pullman, Ill. — Peter Vrhovnik, tajnik kluba št. 224 JSZ, je naročil znamke za klub in poleg priložil dve naročnini.

Ely, Minn. — Iz daljnega severa se je oglasil John Teranter postal eno naročnino. Včasih smo bili navajeni videti njegovo ime bolj pogosto v naših seznameh. Sicer pa John deluje za našo stvar kolikor mu razmere in zdravje dopuščajo. Posebno pri agitaciji za

oglas v Družinski koledar je vsako leto aktiven.

Springfield, Ill. — Jože Ovca je postal dve naročnini. Pravi, da je bila zabava, ki jo je priredil naš klub skupno z angleškim klubom, dobro obiskana, kar je razveseljivo.

Aliquippa, Pa. — Kdo pravi, da se da zapadna Penna prekositi? Ne, dokler bodo v akciji sodrugi kot so Yerant, Terčelj, Zornik in mnogo drugih. Yerant je zadnji teden postal 7 naročnin.

Bridgeport, O. — Tudi vzhodni Ohio noče zaostajati za zapadno Penno. Za to skrbi Jože Snój in mnogi drugi. Zadnji teden je postal 4 naročnine.

Cicero, Ill. — Zadnji teden se je oglasil v uradu Podlpečev France in izročil dve naročnini. Vzel je tudi še en koledar.

Chicago, Ill. — Razume se, da tudi v Chicagu ne spimo. Od zadnjega izkaza so pridobili naročnin sledeči sodrugi: Joe Oblak 4, Frank Zaitz 2 in Chas. Pogorelec 7.

Barberton, O. — Zastopništvo za Proletarca je prevzel Mike Kopač. Upam, da bosta z Johnom Jankovičem poskusila kar največ mogoče, da se Proletarca razširi med rojake.

West Allis, Wis. — Iz te naselbine je Vincent Pugej postal 3 naročnine. Nabira tudi oglase v Majski Glas.

Cleveland, Ohio. — Društvo "Naprej" št. 5 SNPJ je prispevalo \$5.00 tiskovnemu fondu Proletarca. O "Napreju" moramo reči, da ni še nikdar odklonil podpore temu listu. Je tudi včlanjen v Prosvetni maticino začetka te ustanove. Malo je društev s takim rekordom napram našemu pokretu, zato naj "Naprej" še naprej razširja in podpira idejo svobode, bratstva in enakopravnosti. Zivel "Naprej"!

Girard, O. — Kdo pravi, da ne bo v tej koloni iz Girarda nihče zastopan? No such thing! John Kosin je postal 2 naročnini.

Cleveland, O. — Sem in tja dobimo tudi od tu kak glas o agitaciji, dasi ne pogostoma. Zadnji teden se je zglasil s. Krebel s 3. naročninami. "Večni popotnik" je pa menda na pisača te kolone malo hud, ker je bil tudi pisec teh vrstic "malo hud" zadnjič. Sicer je pa Tone vaju kritike. Nič ne škodi, ako si včasih odprto pove mo kaj mislimo.

Arma, Kans. — "Tukaj delamo s polno paro, pet dni na teden, kar je nekaj izredne-

Nad 20,000,000 delavcev v Zed. državah še vedno izven vsake organizacije

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Dvajset milijonov neorganiziranih delavcev

Torej je nad dvajset milijonov delavcev, ne vključivši namjene farmerje, ki so neorganizirani.

Kdo jih naj pridobi v unije? Socialisti pod vodstvom Normana Thomasa so na tem polju izvršili v prešlih petih letih ogromno delo — ki pa jim kajpada zdaj in še dolgo ne bo priznано. Odboru za industrialno organizacijo (CIO) so dali vse svoje zmožnosti. Dosegli so mnogo.

Kot bi trenil — v nekaj mesecih je zavalovelo med milijoni neorganiziranih delavcev navdušenje za unijo in za resnične akcije v korist izkoriščanih mezdnih sužnjev.

Takega vala ni ta dežela videla za unije še nikoli poprej in John L. Lewis je bil pač lahko ponosen na uspeh pokreta, katerega je pomagal "dramatizirati".

Strokovne unije v zagati

Ameriška delavska federacija s svojimi birokrati iz staromodnih strokovnih unij na čelu je s kraja skušala "Lewisovo gibanje" ubiti z dekreti in diktati. Pa ni šlo. Nato je začela s suspendiranjem unij, ki so se izrekle za podpiranje CIO in izvolile zastopnike v njen odbor.

V sedanjih stvarkah pod vodstvom CIO pa se je vodstvo AFL spozbilo toliko daleč, da jih sabotira, ali pa celo odprto spletkari z delodajalci pod krinko, da zahteva priznanje in zastopstvo za "strokovne" unije.

Čemu "prostovoljno" zvišavanje plač?

V glavnem uradu AFD nič ne vedo, da so pričele korporacije strahoma zvišavati plačo in marsikje priznalo kolektivnega pogajanja samo in edino po zaslugi CIO. Če se ne bodo spametovali, bodo proglašeni še bolj za oviro unijem gibanju, kakor so že, čeprav je že zdaj znano, da jih vabijo celo kompanijske unije v svoje zaveznitvo!

Ameriška delavska federacija je bila ustanovljena, da pomaga izboljševati življenjski standard delavstva te dežele. Organizirala jih je komaj — v najboljšem slučaju — pod svojim okriljem le par odstotkov. Zdaj, ko so se oglasile resnično agresivne sile, da izvrše nalogo, ki bi spadala nji, se pa ljuti in sabotira svojo lastno dolžnost!

S tem je zadala le sebi udarec, nikakor pa ne kampanji za delo, kakršno je potrebno in nujno v današnjih dneh in ga nekdo mora vršiti.

Ameriško delavstvo si mora izbirati: ali za napredek, ki vodi v toke socializma, ali pa se udati topi negotovosti, iz katere se izcimi fašizem. Socialisti se nadejamo, da bo gibanje, kakor ga reprezentira CIO, fašističnemu pokretu v tej deželi najboljša protiutež. Ne le to, ampak tudi sredstvo, ki bo najbolj pripomoglo k zmaganju delavskega razreda.

ga," piše Anton Sular, ki je priložil pismu tudi 6 naročnin ter \$1 podpore listu, ki ga je prispeval John Cizerle iz Girarda. Tone pojasnjuje, da je vzrok sedanji "prosperiteti" strah pred morebitno stavko 1. aprila, pa se hočejo operatorji založiti s premogom.

Rock Springs, Wyo. — John Jereb je zadnji teden postal 1 naročnino in pravi, da bo v kratkem spet pisal.

Milwaukee, Wis. — Lenard Alper je postal 2 naročnini ter vsoto še za nadaljne koledarje ter knjige Cankarjeve družbe. Poroča, da se marljivo pripravljajo za proslavo Prvega maja, ki jo priredi klub št. 37 JSZ. Sodeč po zanimanju med člani in publiko se pričakuje, da bo to ena največjih proslav, kar jih je še imel klub. Glavni govornik bo Joško Oven iz Chicaga.

Central City, Pa. — Vincent Maljevac je obnovil naročnino in prevzel zastopništvo lista. Pravi, da je tam precejšnje število naprednih rojakov in storil bo kar bo mogel, da se Proletarca razširi med njimi. Prijatelju Maljevcu želimo kar največ uspeha.

Sugarite, New Mex. — Zastopništvo za Proletarca je tu sprejel Anton Orožen, ki obeta, da bo zelo agilen pri agitaciji za list in druge naše publikacije. Zadnji teden je postal 6 naročnin, kar je zelo lep začetek.

TO IN ONO

Cleveland, O. — Ohajčani smo precej pobožni ljudje. Posebno še Cleveland s svojo krivo reko Cuyahoga. V državni zbornici v Columbusu se je spet pojavila predloga za podpiranje katoliških šol. Argument je, da katoličani plačujejo davek za javne šole, ne da se jih bi posluževali, vrh tega pa morajo še svoje vzdrževati. To je seveda njihova krivda. Ako naša ustava kaj pomeni, tedaj mora cerkev biti ločena od države. Če pa bo država podpirala katoliško šolstvo, ni cerkev več ločena, ampak postane s tem magari indirektno priznana državna cerkev.

"Mi", naprednjaki, proti tem poskusom in predlogi za podpiranje katoliških šol po državi nič ne protestiramo, ker je

še vedno "nekoliko katoliškega duha v naših srcih."

V "naši" škofijski cerkvi sv. Janeza so gospod pridigali pred Kolumbovimi vitezi zoper komunistem in jih vzpodbujali v boj proti njemu. Rekli so, da komunisti insultirajo nune in duhovnike kar na cestah. To se dogaja baje v Bostonu in New Yorku in vrag vedikje še. Nič pa niso rekli gospod v svoji pridigi, če se taki grešni napadi vrše tudi na clevelandskih in čikaških ulicah. Bom vprašal za nadaljne informacije "fathra" Jagra ali pa informativne listnice uredništva tukajšnjih "naših" listov.

Najbolj priljubljen dopisnik pri "Enakopravnosti" je naš sodrug Anton Skapin. Njemu priobčijo vse, zato, ker je dosleden. V metropoli je nas nekaj rojakov, ki nismo dosledni razen takrat ko obnavljamo naročnino ali prinesemo tiskarini vsoto za kako drugo naročilo. Tedaj nam vselej rečejo, "pa še pridite!"

Še zmerom se dobro spominjam nekega "šušarskega" piknika pred par leti. Nekdo je bil pohvaljen za zelo dobre socialista — a nisem bil jaz dotični. Če bi me tak "eks" sodrug priznal za vrednega socialista, ne bi bil daleč od "Am. Domovine". Ker nočem biti na vrvi, tudi ne dopustim, da bi mi urednik tlačil v dopis svoj tobak, jaz pa naj bi ga potem "popušil".

V pomenkih z "našimi" si avtor tega dopisa vedno natakne bele rokavice, da ne bi užalil neznih čutov tega ali onega in si izzval njihovo jezo. A še vseeno se dogaja, da se nekateri čutijo prizadetim. Nimajo vzroka. Prizadej, da se ogibamo pajdašenja z ljudmi v napačnem taboru in z onimi, ki se laskajo, pa niso to za kar se predstavljajo. Osvobodimo se torej vrvice, pa bo dobro za napredek v metropoli.

Frank Barbič.

Dobički naraščajo

Bogate korporacije so z letnimi računi gotove in poročajo, da so bili njih dobički lani najvišji od leta 1929 naprej.

OGLAŠAJTE

V

PROLETARCU

MILAN MEDVEŠEK:

Človek, ali si res blazen?

Oboževalna tekma v polnem zamahu... Milijarde za vojno... London: Sedem in pol milijarde v prihodnjih petih letih... Rim: Popolna militarizacija vseh moških od 18. do 55. leta in seveda več topov, več letal, več bojnih ladij; Washington: Odsek nižje zbornice priporoča apropracijsko predlogo, ki določa \$526,555,428 za mornariške svrhe v prihodnjem fiskalnem letu, vključno s 130 milijonov za nove bojne ladje; Moskva: Več topov, več tankov, več letal; Basel: Lansko leto 100 milijonov (dolarjev seveda) za obmejne utrde, letos nadaljnjih 76 milijonov dolarjev (švica ima komaj štiri milijone prebivalcev). Francija... Nemčija... Poljska... itd., itd.

Vojna! Vojna! Vojna! Zaboga svetega, te besede te udarjajo od vseh strani, kakor da ne bi pomenile nekaj groznega, kakor da ne bi pomenile krvi, raztrgane telesa, lakote, beraštvo, uničenje sadu krvavih žuljev! Kam drvi svet?... Ali je res natrpan z blaznimi sadisti, ki jim ni nikoli dovolj krvi? Ali ni nikjer sile, ki bi ustavila to strašno blaznost in jo paralizirala za vselej?

Kdaj bo konec mračnih teh večerov... Kdaj bo konec groznih in prepričevalnih koncev teh noči in težkih sanj? Ter za našo kri mešetarških vozlanj? ("Kdaj?" Katka Zupančič, Am. družinski koledar 1937.)

Človek, človek, ti "božje" stvarstvo, ali si že pozabil, kako je tekla kri v potokih pred dvajsetimi leti? In imena: Verdun, Marne, Ypres, Piava, Doberdob so ti kitajska vas?... Tedaj si ječal v nepopisnih bolečinah, tedaj si jokal kakor otrok ter se pri vseh bogovih zaklinjal, da nočeš več svoje krvi, da raje pogineš doma, kakor pa v strelskih jarkih, in glej, danes, ko bi lahko živel v sreči in izobilju, če bi rabil svoj razum, danes si pozabil na svoje prisige in zopet govoriš o vojni, kakor da beseda ne pomeni umora sočloveka — tvojega brata!

Ne, preteklost te ni nič izučila; še nič ne vidiš, še vedno si slep, še bolj blazen, še bolj krvočen! Da, najbolj krvočeno zver je angelček v primeri s teboj!

Človek, ti "razumno bitje", pogledaj si vendar že samemu sebi v obraz, v obraz, ki je ustvarjen po "božji podobi", in vidiš, da v njem spačeno hudo, ki te ubija že odkar si se rodil, in če si hudo natančneje ogledaš, boš videl, da je na čelu z velikimi črkami napisana ena sama beseda — IGNORANCA!

In potem, ko si si te črke dobro ogledal, potem se zjociš nad samim seboj, in če te bo

kdo vprašal, zakaj jočeš, povej mu zakaj, lepo te prosim, povej mu!

Toda, ti se upiraš, ti nočeš samemu sebi dobro — zakaj ne? Zato, ker si len, zato ker si brezbržen, zato ker si strahopetec in se samega sebe bojiš. Vendar pa bi bilo veliko boljše, da bi se ojunačil in privrtal dejstvu do dna, in če spoznaš, da je preveč slabica v tebi, da nimaš dovolj moči, da bi izbrisal tiste grde in umazane črke s tvojega čela, potem ne kliči "Boga" na pomoč, saj "On" se je že zdavnaj prodal DuPontu, Mussoliniju, Hitlerju in drugim spekulantom s tvojo krvjo, ampak vzemi vrv in se obesi, kajti s tem boš vsekakor na boljšem, kakor pa če ti za "vero, dom in cecarja" razparajo trebuh, utrjajo ude in te tako bestialno umore!

Da, to nas čaka, ako pravčasno ne izpregledamo, da, taka "nebesa" se nam obetajo, če ne pričnemo z radikalnim kuriranjem svojih možgan.

Čitaj sledečo krvavo zgodbo, ki sem jo posnel iz londonske "Leftist Review". Zgodba je samo majhčen drobec gorja, skozi katerega gre danes špansko ljudstvo.

"Komaj se je dani, ko je prišel desetinik (korporal) po jetnike.

Majhen in bledkast častnik je prišel iz ječe in zadirčno vprašal:

"Koliko jih je?"

Desetinik ga je strumno pozdravil in nato odgovoril:

"Trideset, senor kapitan?..."

"Preiskusi bom novo strojno puško," je odgovoril kapitan, desetinik pa ga očitno ni razumel in začuden vprašal:

"Novo puško, senor kapitan?..."

"Da, preizkusil jo bom sam," se je razsrdil oficir-fašist. "U-bila bo vseh trideset v eni ali dveh sekundah — boš videl!"

Dva vojaka sta iz jetnišnice prinesla morilno orožje in ga postavila nasproti jetnikom. Zavlada je smrtna tišina. Blesoba, nova strojna se je zlobno režala v nje, in mož poleg Felipa — ne, ni bil mož, bilo mu ni niti dvajset let — je bilo glasno moliti, iz obraza pa mu je curkoma lil smrtni pot.

Častnik je pristopil k strojni puški; njegov obraz je sedaj kazal službeno resnost in strogost, nakar je počepnil in pričel udelevati v njo pas s patronami. Ko je vse uredil, je premeril nesrečne žrtve in zakričal:

"Obrnite se okoli!" Trideset mož se je utrujeno, s smrtnim trepetom obrnilo.

"Pet korakov naprej!" je ponovno zagrmelo povelje.

Jetniki so ubogali.

Felipe je nemo strmel pred seboj. Pred očmi se mu je razprostirala več milijonov okoli gola in kamnita planjava. V daljavi pod hribom se je svetila bela cerkva z dvema stolpoma. Še pred kratkim se mu je zdel svet velik in varen, toda sedaj, ko razsaja bratomorna vojna, sedaj je tako majhen in na njem: od vseh strani preti samo smrt.

"Stojte! Pet korakov, sem rekel!" je skozi ozračje siknil častnikov glas.

Vrsta je zavalovila in se ustavila.

Felipe je stal nepremično, zgrbljen v dve gubi, čuteč smrt za hrbtom, ko je častnik prijel za petelina na strojni puški. Sree mu je hitro in glasno bilo, kakor da bo vsak čas počilo. Čakal je pet dolgih sekund in kiel. Nenadoma pa je strojnica zapela svojo smrtno pesem.

Toča krogel je siknila med nje, pršila prah, razbijala kamenje ter trgala meso in kosti. Moštvo je opotekajoče se popadalo na tla, groteskno se zvijajoč od silnih bolečin.

Na mrzli in vlažni zemlji je ležalo Felipovo telo, z obrazom zarito med trdim in ostrim kamenjem. V svo močjo je pristikal prsi ob tla medtem ko so krogel sikale nad njegovo glavo.

Nenadoma pa je streljanje prenehalo. Felipe je zaslísal škripajoče škornje, ko je častnik s trdim korakom stopal po šudru. Nekaj metrov od Felipa je strahotno stokal neki ranjenec, nakar je častnik povzdignil svoj glas in hinavsko dejal: "Ne stokaj! Vstani! Vstani! Vsi oni, ki še žive, bodo svobodni!"

Felipe se je še tesneje pritisnil k tlu; oči je imel zaprte, po licih mu je tekel znoj. Poleg njega se je s težavo vzdignilo nekaj mož. Felipe jih je slísal, kako so s slabotnim glasom mlo prosili kapitana, naj jim prizanese, toda on se je sardončno zakrohotal, nakar je strojnica ponovno zagrmela.

"Joj, joj, ubogi reveži!" je sam pri sebi šepetal Felipe. "Vedel sem, dobro sem vedel, da jim je nastavljal zanko — sedaj so mrtvi!"

Felipe je previdno odprl oči, toda videl je samo z enim. Čudno, skozi desno je šla krogla, a vseeno ni čutil nobenih bolečin.

Cez kamenje se je plazila mravlja in se urno trudila, da ga doseže. Felipe jo je začutil, ko se je plazila po čelu in nato hitela naravnost v odprto rano v očesu.

Zopet je zaslísal korake in nato glas: "Tukaj je eden, ki še živi!"

"Kje?" je vzníčeno vprašal častnik, kakor deček, ki išče ptičja gnezda ali lovi metulje.

"Oh, ljubi Jezus, pomagaj mi, da se ne bom premaknil! Milo prosim, pomagaj mi..." je molil Felipe.

"Ali je ta?" je častnik vprašal vojaka, Felipe pa je za krčilo srce, ker je bil prepričan, da sta ga odkrila in molil je še bolj prisrčno:

"Ljubi Jezus, ljubi Jezus! Stori hitre konec!" si grizel ustnice in se na vso moč trudil, da se ne bi premaknil.

"Prav imaš!" je dejal oficir. "V njemu je prav tako življenje, kakor v meni."

Krogle so ponovno zaživžgale in do konca umorile moža poleg Felipa. Končno so se koraki oddaljili in Felipe je ostal sam.

Solnce je izšlo in mravlje so v trumah hitle k umorjenim žrtvam. Felipe je napenjal svoje zadnje moči, da bi vzdignil roko in jih prepodil iz rane v očesu, toda bil je že preveč oslavljen, kakor da ga je življenje zapustilo.

Solnce je z vsako uro bolj pripekalo, naravnost žgalo; čas je lezel nepopisno počasi.

Vse, kar se je tisti dan zgodilo, se mu je zdelo leto oddaljeno. Boj v ulicah... ječanje ranjenecov... očetov smrtno blede obraz... napad divjih Mavrov — toda on je srečno ušel... Nato ječa... krvočeni Francov oficir... nova strojna puška — tudi tej je ušel, ali sedaj so prišle nadenj mravlje...

Počasi, umirajoče se je obracalo njegovo oko proti njegovi desni roki, ki je ležala v prahu. V prstih ni imel moči in le s težavo in veliko muko jih je posrečilo, da je zaprl roko, ki je ostala toliko časa zaprta, dokler je bilo v njej iskrica življenja, potem pa je brez življenja obležala v prahu.

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

Štiri tedne se je bojeval za prepričanje, štiri tedne je bil mož — bilo mu je komaj 16 let!

KONFERENCA JSZ IN PROSVETNE MATICE ZA ZAPADNO PENNO BO DNE 28. MARCA V MOON RUNU, PA.

Moon Run, Pa. — Konferenca klubov JSZ, društev Prosvetne matice in drugih organizacij v našem okrožju, ki so včlanjene v tej ustanovi, kot slovenske dvorane in kulturna društva, so najvažnejša zborovanja, kar jih imamo Slovenci v Pennsylvaniji, z izjemo konvencij slovenskih podpornih jednot in zvez, ki se vrše v naši državi od časa do časa.

Prihodnja konferenca klubov JSZ in društev ter drugih organizacij Prosvetne matice se bo vršila v nedeljo 28. marca v Slovenskem domu, Moon Run, Pa. Prične se točno ob 10. dopoldne.

Vsi klubi JSZ, in vse druge organizacije, pridružene Prosvetni matici, so vabljene, da pošljejo zastopnike. Prav tako vabimo vse druge člane in somišljenike, da pridejo na to zborovanje.

V smislu sklepa zadnjega zbora JSZ je eksekutiva v Chicagu delegirala za referenta na našem zborovanju John Terčelja, čigar predmet se glasi: "Naše delo v podpornih organizacijah, kulturnih društvih in unijah." To nam bo dalo priliko za obširno disku-

zijo in s. Terčelj bo poskrbel, da bo razprava res živahna.

Kar se tiče družabnosti, naj bodo udeleženci uverjeni, da bodo v Moon Runu vsi dobro došli, neglede na svoja osebnostna mnenja o vprašanih današnjih dneh. Torej ne bo naše zborovanje kak krog, ampak zares konstruktivni sestanek, da se med seboj pomenimo, kaj in koliko lahko storimo v teh resnih časih, ne da bi se preveč obremenili.

Nedvomno bomo na tej konferenci razpravljali o kampanji za organiziranje delavcev v CIO unijo v jeklarski industriji. Dalje o naši lastni U. M. W. Naša pogodba kmalu poteče.

Veseli nas bo, če pridejo na to naše zborovanje tudi sodrugi in somišljeniki iz države Ohio in morda iz West Virginije. Naklonjenost te vrste mi radi vračamo. Torej na svidenje na konferenci dne 28. marca v Moon Runu. Pridite že pred 10. uro, da bomo pri poročilih in razpravah vsi navzoči.

Jacob Ambrozich, tajnik Konferenca.

Klavniške družbe so zvišale plače. Te uposljujejo v Chicagu 20,000 delavcev.

Dalje Western Electric, ki uposljuje kakih 16,000 delavcev. Nekateri družbe so dale delavcem, ki so uposleni pri njih leto in dalj, tudi "plačane" počitnice. Z "zvišavanji" so se požurile čim so jih zdramile iz spanja "sedeče stavke" v Detroitu in v drugih mestih.

Vabilo na prihodnjo sejo kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Na prihodnji seji kluba št. 1 JSZ v petek 26. marca bo med drugim poročano o pripravah za klubovo prvomajsko slavo, ki ga bomo imeli v soboto 1. maja v dvorani SNPJ, dalje o pripravah za koncert "Save" v nedeljo 13. aprila in o drugih aktivnostih kluba. Po končanem dnevnem redu bo razprava o "moskovskih procesih". Uvodni referat poda Anton Garden. — P. O.

Anton Zornik na agitaciji za Proletarca v Detroitu

Lani je bil v Detroitu na agitaciji za "Proletarca" John Terčelj, letos pa se bo mudil med detroitskimi rojaki nekaj dni Anton Zornik iz Hermini-

ANTON ZORNIK

ja. V zapadni Pennsylvaniji je on za Proletarca in Prosveto skoro stalno na agitaciji. Razpečal je tudi mnogo izvodov Ameriškega družinskega koledarja, knjig Cankarjeve družbe in drugih knjig ter brošur iz Proletarčeve knjižarne.

Upamo, da bodo sodrugi in somišljeniki v Detroitu naklonili Antonu Zorniku pri njegovem agitacijskem delu vse močje sodelovanje.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

IZ KANSASA

"Kronikar" je upal, da kak drugi Kansasačan 'prime pero v svojo desno roko' (marsikateremu tudi leva dobro služi) in opiše naše dobre in slabe novice, toda to upanje je zopet "šlo po vodi". Nič glasu, od nikoder, to je, ne v javnosti. O, doma pa doma! Tukaj po naselbinah pa nismo tako mrtvi kot z gledamo v javnosti. Kritiziramo in zabavljemo vse križem. Če bi mi "ronali" svet!!

Udeležite se socialističnega shoda v četrtek 25. marca

Chicago, Ill. — Izredna konvencija socialistične stranke se prične z velikim shodom v četrtek 25. marca ob 8. zvečer v razstavni dvorani (Exhibition Hall) hotela La Salle na oglu ulice West Madison ter So. La Salle. Vstopnice v predprodaji so po 25c in pri blagajni 35c. Dobite jih v uradu "Proletarca" in pri Antonu Gardnu.

Govorniki bodo, Norman Thomas, D. W. Hoan, Victor Reuther, organizator unije avtnih delavcev, Howard Kester, voditelj unije Southern Tenant Farmers, Devere Allen iz države Connecticut in več drugih. Predsedoval bo s. Maynard C. Krueger.

Shod bo zanimiv še posebno zaradi problemov, s katerimi se bo pečala izredna konvencija socialistične stranke, katere se prične v dvorani omenjenega hotela naslednji dan. Citateljem priporočamo, da se ga udeležijo v čimvečjem številu. P. O.

Višje plače

Harvester kompanija, ki kontrolira izdelovanje poljedelskih strojev, je zvišala plače 5c na uro. Samo v Chicagu uposljuje 18,000 delavcev. Vseh skupaj jih ima 50,000.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1384
Prijetna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

VELIKA VREDNOST THOR PRALNIK

SAMO \$49⁹⁵

PREJSNJA CENA \$79.50

Le \$1.50 takoj!... Ostalo v 18. mesecih. Teden dni prosta poskusnja.

Velikost za 7 funtov suhega perila; jamčen proti rjavenju; lahak za čiščenje; hitreje in boljše granje; bar release Lowell ovalnik; motor brez vsakega šumenja.

Ne odlašajte! Ta ponudba velja samo za omejen čas!

Prihranite skoraj \$30 pri nakupu Thor pralnika, toda to ni vse. Pogledajte kaj se vam nudimo: Brezplačno poskusno rabo na vašem domu cel teden. Operite svoje perilo tudi naslednji teden — nobene obveznosti. Ako vam bo ugajal, ga obdržite in začnete odplačevati z malimi obroki. Prvo plačilo je \$1.50... ostalo v 18. mesecih. Ne odlašajte, ta ponudba velja le za omejeni čas.

Podobne pralne stroje prodajajo tudi mnoge druge električne trgovine v vaši okolici

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Naša prvomajska slavlja

Kolikor je nam doslej znano, bodo imela svoja prvomajska slavlja klubi JSZ v Chicagu, klub v Bridgeportu, O., v Springfieldu, Ill., in nedvomno več drugih, ki bodo to pravčasno sporočili. Čikaški klubi bodo praznovali prvi maj v dvorani SNPJ. Predvajan bo dober, slavnju primeren program, po programu v gornji dvorani pa bo plesna in prosta zabava v spodnji dvorani. Med Slovenci v Kansasu priredi prvomajsko slavlje federacija SNPJ.

Čitajte "Proletarca" in priporočite, da to store tudi drugi.

ANGELO CERKVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

Prometnik se ni mogel spomniti, da bi bil videl kakšno damo izstopiti. Prav tako ni niti vratar nikogar videl. Trdil je celo, da ni iz brzeca sploh nihče stopil. Zdi se mu samo, da je neka gospa prestopila v drug voz. Nemara se je zmotila. Najbrže je mislila, da je brzec bil že v Welsu.

Vondriček je strahovita zaklel.

— Prokleta... Povejte mi, prosim, ali je tukaj kakšna vojaška komanda.

— V mestu je mestno poveljstvo. Deset minut hoda.

— Hvala.

Vondriček ni tekel; letel je v mesto. V treh minutah je stal pred vojaškim poveljstvom. K sreči je našel poveljnika v pisarni. Razložil mu je v glavnih obrih namen svojega zalezovanja ter ga zaprosil za vojaški avto. Vprašal je, če bi mogel dohiteti brzec do Welsa.

— Popolnoma izključeno.

— Do Linza?

— Mogoče, toda samo mogoče!

Avto je zdrvel. Drvel je tako, da drevedov ni bil več drevedov, marveč samo debela črta, da polja niso bila več polja, marveč ogromna ploskev, ki je lebdela pred Vondričkovimi očmi liki bežne sanje. Vse prepočasni mu je šlo. Nože so se mu kar tresle. Hotel bi bil teči. Prepričan je bil, da bi bil prihital avto. Pred seboj je videl samo brzec in prekrasno Helo.

— Prekleta! je že desetlet, dvajsetič ponovil.

Helena je začela zares urno pospravljati.

Preglednik je menil:

— No, zdaj ste mu srečno ušli.

— Ali mislite?

— Mar dvomite?

— Kdor pozna tega policijskega psa s človeškim razumom, mora dvomiti. V Linzu bo že zopet sedel na svojem starem mestu v tretjem razredu, kakor da se ni nič zgodilo. Izstopiti moram v Welsu ter nadaljevati potovanje čez Ruhr-Selztal-Bruck.

— Ali je mogoče?

Preglednik se kar ni mogel načuditi Helo, ki je z neznanako naglo zmetala vse svoje stvari v dva kovčega, se oblekla, ter čakala, da se vlak ustavi.

— V Welsu moram izstopiti na nasprotni strani, da me ne bi opazil kdo izmed vojakov. Pozneje bo izpraševal ves vlak, kje sem izstopila. Kdaj imam v Welsu zvezo na Selztal?

— Deset minut po odhodu brzeca.

— Prisrčna vam hvala za vse! Niti misliti si ne morete, kakšno dobro delo ste storili. Kdaj pozneje vam bom povedala, če bo šlo vse po sreči, kaj več.

Segla sta si v roke.

V Welsu je izstopila na nasprotni strani vlaka. Skrila se je v potniški voz osebnega vlaka, ki je stal pripravljen na odhod. Brzec je po eni minuti odpeljal.

Komaj je še pravočasno stopila v vlak za Ruhr-Selztal-Bruck. Ta je imel samo tri vozove. Pregledala je vsak kotiček ter se prepričala, da ji je pobeg uspel, zakaj Vondrička ni bilo v vlaku.

Na nekem križišču je tik pred prihodom vlaka na križišče zdrvel čez železniško progo avto, ne da bi se bil zmenil za nevarnost. Saj se je skoraj zaletel v lokomotivo.

— To je Vondriček! Nihče drugi ne bi tako divje drvel. Še pred brzecem ba v Linzu.

Ni se motila. Ko je dospel brzi vlak v Linz, se je preglednik moral nasmehnuti, zakaj Vondriček je z nasprotni strani izza tovornega vlaka stopil v poslednji voz brzeca.

Vlak se je premaknil.

Vondriček je šel skozi vse vozove do prvega voza. Previdno je stopal po hodniku ter pogledoval v posamezne oddelke. Prišel je do oddelka, kjer je bila sedela Helo ter zaklel. Ni je bilo. Malo da ni odrevenel. Pot ga je obliil. Mraz ga je stresel.

Uzrl se je pred polkovnikom Müllerjem.

V roki vihiti korobač.

— Pes, ti pravim, pes!

— Pokorno javljam, gospod major...

— Pes, govedo! Jezik za zobe! Si se zmenil? Z njim, kakor tisti one, a? Zmenil? Pred vojaško sodišče, pes! Dve leti garnizijskega zapora ti bo ohladilo ljubezen! In vrhu vsega: baba, čisto navadna baba je te potegnila. Skoda, da ti ni še nedolžnosti vzela, dojenček!

Mogoče ga bo celo z bičem oplazil čez obraz.

Kam je šla, kam je izginila?

— Gospod, v tem oddelku je sedela neka dama?

— Res je, lepa, mlada dama.

— Kje je izstopila?

— Vsekakor že pred Welsom. Na neki manjši postajici. Pri vlaku jo je čakal neki možki.

— Pred Welsom? Ali ni bilo v Lambachu?

— Prav imate, v Lambachu.

— In vendar...

Sredi stavka je obmolnil. Vojaki mu niso vedeli nič natančnega povedati.

Kratko in malo: Ni je bilo. Nekdo jo je čakal. Ali je mogoče? Kdaj me je mogla opaziti? Presneta ženska! Nič, na Dunaj pojdem. Verjetno je, da bo prišla domov. Če mi že ne bo uspelo zvedeti nič o Francosčinju, bom poskušal doznati, kakšne zveze ima v raznih ministrstvih. Vsaj to, da bom starega potolažil.

Preglednik se je muzal.

Vlak je drdral enakomerno, enozvočno.

X.

Hildegard je bila pridno in bistroumno dekle. Berenini ni imel z njo mnogo dela, napora pa prav nobenega. Nekaj podstavke je imela že iz srednje šole, malce pa se je z italijansčino tudi sama ukvarjala, preden je prišel Berenini v Lužice. Poučeval jo je po eno uro, največ po dve uri na dan. Večji del dneva je prebil v gozdiču in okolici. Poskušal je priti v stik s kmečkim prebivalstvom.

Kmetom se ni godilo baš slabo. Morali so sicer podpisovati vojna posojila, a vse to je bila več ali manj gola formalnost. Podpisali so namreč po navadi posojilo, plačali prvi obrok, za nadaljne obroke pa se niso več zmenili.

— Ne morem, ta mesec res ne morem! so se ponavadi izgovarjali. Pridite drugi mesec. Agent je prihajal mesec za mesecem odhajal praznih rok.

Češki kmetje pa posojil niti podpisovali niso, marveč so na vsakem koraku očitovali odkrito, nezatajevano sovraštvo proti vsemu, kar je bilo z vojno v zvezi, pa čeprav v še tako rahli zvezi.

(Dalje prihodnjic.)

Stavkavnikova ima za ljudi brez hrbtenice svoje mikavnosti, a tudi neprilike. Na tej sliki vidite dekle, s katere so stavkavice strgale skoro vso obleko. V varstvo pred razjarjenimi stavkarji so jo vzeli policaji, ki so — kakor vidite — močni kot sloni.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O.—Dne 5. marca se je vršil v češki dvorani na Bellaire protestni shod proti kongresniku tukajšnjega okraja Lawrence Imhofu ter senatorju Vic. Donohyju, ker sta se pridružila nasprotnikom reformiranja vrhovnega sodišča. Na shodu je bilo zastopanih nad 30 organizacij. Bil je zelo zanimiv, posebno še, ker smo slišali iz ust odgovornih politikov, kako korumpirana je vlada države Ohio. Kontrolirajo jo demokrati.

Ker prejšnje protestne resolucije niso pomagale, sta bila poslana dva zastopnika naravnost v Washington, da izročita izraz ljudstva v roke merodajnim poslancem.

Ko sem na tem shodu poslušal, kako je neki demokratični politik bičal upravo države, ki jo ima v rokah demokratska stranka, sem se opogumil in oznanil, da bo tega in tega dne govoril v avditoriju višje šole v Wheelingu o položaju socialistični vodja Norman Thomas, ki je eden izmed najboljših delavskih govornikov v tej deželi. Pričakoval sem oporekanje mojemu oglašanju Thomasovega shoda, a ga ni bilo. To zborovanje je bilo 100 odstotno demokratsko. Bil sem prav vesel, da sem se ga udeležil, kajti na njemu sem si pridobil novih izkušenj. Ljudje, ki so se ga udeležili, so večinoma dobro misleči in res žele, da se razmere v tej deželi kako spreminijo, samo da ne bo socializem ali komunizem zraven. Kajti vsi liberalni govorniki demokratske stranke strajajo posebno s komunizmom. Ali kar me je veselilo je bilo to, da niso prav nič štedili s kritiko o svoji lastni stranki.

Kar se tiče nas — socialistov — vemo, da ne bomo dosegli ničesar izdatnega, dokler ne bo moč v zakonodajah v delavskih rokah. Zdej jo imajo še zmerom zastopniki bogatinov. To smo socialisti vedno naglašali. Tudi načrt predsednika Roosevelta za imenovanje dodatnih članov vrhovnega sodišča nam ne bo prinesel ničesar drugega kakor morda par tolmachenj ustave "z liberalnega stališča".

Ravno ko to pišem, sem dobil predse tukajšnji lokalni časopis, kateri poroča, da se je kongresnik Imhoff premislil in bo delal v prid Rooseveltovega načrta. Donohy je pa odšel na počitnice v Florido. Koristi volilcev da ne brigajo. V devetih izmed desetih slučajev jim na urgiranja in vprašanja niti ne odgovori.

Morda se mi boste čudili, a nič ne de. Ker sem zelo rado veden, sem šel dne 7. marca v metodistično cerkev na predavanje o združništvu. Naznanilo o tem mi je prinesel sin. Dejal je, da mu je profesor v šoli priporočil, da naj se ga udeleži, pa sem se mu še jaz pridružil. Domači pastor mi je povedal, da je zrastle v združništvu, ravno tako tudi govornik, ki je še mlad človek. Ideje združništva se je navzel na Škotskem. Udeležencev ni bilo mnogo, a izvajam govornika so pazno sledili.

V diskuziji se je govorilo z ozirom na združništvo o mar-

sišem. Na primer, predstojnik te cerkve je pojasnil, da so na njihovi centralni konferenci sprejeli resolucijo, v kateri se izjavljajo za produkcijo za potrebo in ne za profit. To je socialistično načelo, kajti produkcija za potrebo dobimo šele, kadar bo profit iz nje odpravljen. To bo mogoče le v socializirani industriji. Ta predstavnik cerkve je svoj nazor utemeljeval s principom krščanstva, češ, da produkcija za profit ni krščanska.

Razlaganje o združništvu je bilo mnogim poslušalcem nekaj novega. Tega govornika sem videl že na mnogih shodih naprednih elementov. Udeležujem se jih rad, ker se človek na vsakem kaj nauči. Tudi to na primer, da je med cerkvami velika razlika. V enih se zanimajo za socialne probleme in posebna delavska vprašanja. V drugih pa — saj je vam znano!

V torek 9. marca sem videl spet istega pastora na banketu in potem na shodu, oziroma na forumu, na katerem je govoril Norman Thomas. Na banketu je bilo precej starih sodrugov in nekaj intelektualcev. Na njemu je imel Thomas le kratek govor o Španiji, o stavkovnem valu v tej deželi in vmes je povedal par šaljih. Potem smo odšli v dvorano višje šole. Govornika Thomasa je zelo dobro predstavila soproga omenjenega pastora. Govoril je nad eno uro o predmetu, "Ali je zadosti pogojev in zanimanja za zgraditev močne farmerske-delavske stranke?" Njegova izvajanja so bila prepričevalna in navzoči so ga napeto poslušali. Na vprašanja je spretno odgovarjal. Navzočih je bilo kakih 300 ljudi. Prišel je tudi John Vitez iz Blaine, z njim je bil Bradleyjev sin, navzoč je bil Peter Kokotović, dalje podpisani s soprogo in hčerjo in več drugih nam znanih ljudi. Udeležba bi bila nedvomno veliko večja, če bi bila vstopnina nizka, tako pa je stala 50c, kar morda ni dosti, a povprečnemu delavcu se zdj doljara vstopnina ne shod preveč. A priraditeljji morajo plačati stroške, in ker drugih dohodkov ni, morajo računati dovolj veliko vstopnino, da jih pokrijejo. Udeležil sem se že dveh predavanj na forumih in na obema je bil dober poset. Iz tega sklepam, da se ljudje za razna vprašanja zmerom bolj zanimajo. Dobri delavski govorniki in delavski časopisi in knjige so nam najboljša šola. Značilno je, da se teh shodov udeležuje vedno več intelektualcev, to je, šolanih ljudi, kateri so se za socialne probleme pred krizo najmanj zanimali, zdaj pa celo industrialne delavce v interesiranju za gospodarski razvoj daleč prekašajo.

Iz vseh teh pojavov sem se uveril, da bodo socialistična načela prodirala dalje in dalje. Kar se socialistične stranke same tiče, se naadam, da bo kos svojim nalogam in da bo diference usoglasila na svoji izredni konvenciji, ki se prične koncem tega meseca v Chicago.

Dalje je za delavce važno spoznati, da svoji stvari ne morejo dosti koristiti, če niso or-

ganizirani za socialistične aktivnosti. Zato bi moral vsak napredni delavec biti član svoje politične organizacije, in ta je za nas Jugoslovanska socialistična zveza. Naš program je lestva k rešitvi ne le za delavski razred, ampak za vse človeštvo. Dokler ne bo socializma, bodo vojne, krize, fašizem in druge nadloge. S krpanjem se vrzeli zamaše, in to se danes poskuša v tej deželi. Ampak krpanje samo na sebi nikdar ne napravi iz starih nove hlače.

Zato pa, somišljeniki, pridružite se klubu št. 11 JSZ v Bridgeportu, da bomo z vašim sodelovanjem lahko izvršili toliko več dela. Seje našega kluba se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu dopoldne. Na prihodnji seji nastopi Peter Kokotović, ako ne bo med tem poslan iz tega kraja, ali pa Božo Stojanović. Pridite na sejo prej kot navadno, in povabite s sabo prijatelje in znance.

Priprave za proslavo 1. maja so v teku. Program bo označen v kratkem. Bo zelo pester in smo uverjeni, da bo udeležencem ugajal. Naadam se tudi, da bo poset toliko obilen, da bo društvena dvorana čisto napolnjena, kajti na mednarodni delavski praznik se to upravičeno pričakuje.

Joseph Snoy.

Nov naročnik o "Proletarcu"

Johnstown, Pa. — Komaj leto dni sem naročnik "Proletarca", pa se mi je že tako prijel, da ga vsak teden z veseljem pričakujem. Nudi nam mnogo dobrega, koristnega in vzgojnega gradiva za delavce.

Čitam tudi tukajšnje angleške liste in vidim, kako se prizadevajo obdržati neuko maso v temi. Če bi jim nudili resnice, bi morali pisati o izkoriščanju in o brutalnostih, ki se uganjajo nad delavci. Namesto tega rajše hvalijo kar hvale ne zaslužijo, in blajijo ali pa omalovažujejo delavsko gibanje.

Na društvenem polju smo precej aktivni. V predpustu je bilo mnogo veselje, v postu pa smo prepuščali ženitbene in druge zabave mačji žlahti. Ampak to ne pomeni, da smo zaspali, kar potrjuje tudi tukajšnji lovski klub, kateri je sklenil prirediti zabavo v soboto 3. aprila. Vršila se bo v slovenski dvorani na Bon Airu. Občinstvo tod in v okolici je vabljeno, da se je udeleži. Tiketov je že dosti prodanih. Pripravljani odbor zagotavlja mnoga razvedrila in izborno postrežbo. Vstopnice, ki so samo po 15c, dobite pri članih, kateri vam bodo z njimi radevolje na razpolago. Igral bo Koperjev trio, ki je znan daleč naokrog. Igrajo valčke in polke, da je veselje. Revmatizem izgine brez zdravnikove pomoči.

Louis Skedel, tajnik kluba.

Zvišanja plač

Čitajte, delavci: Zvišali so vam plače, tu deset milijonov, tam dva milijona, nekje drugod kar trideset milijonov? Ampak kaj pa zvišavanje cen potrebščinam, ki jih rabite, a nimate dovolj "zvišanja", da si jih bi mogli kupiti v zadostni meri?

OUR FALCON CORNER

Activities from Week to Week

The Jirmie Higgins contest is now well under way. At our last meeting, many Falcons received points for newspaper clippings and reports. At the present time, Mitzi Owen has the most points of the girls, and Leroy Laflamme the most points of the boys. I am sure that all the Falcons will try very hard to win a prize in this contest.

The Falcons are very interested in what is in the newspapers at the present time. About two weeks ago, Mayor La Guardia of New York, said that Hitler was a brown-shirted fanatic and that a statue of him should be placed in the chamber of horrors at New York's 1939 world's fair. Hitler made a fuss and demanded an apology. — We believe that Hitler has quite a bit of apologizing of his own to do.

A few funny ones: "As we understand it from dispatches, the naval aspect of the trouble in Spain is most remarkable. Two unidentified fleets of unidentified ships are trying to blast each other out of the water."

"It seems the average Communist's ambition is to go places and boot things."

Lorraine Miller, why don't you write to this column? Your letters will be more than welcome. So don't forget, we are expecting a letter from you.

We wonder what will be done in Spain after the Civil War is over.

Little Known Facts in American History

Child labor is not a new condition in American life. It is an alien importation. It was brought over to America by the London company which settled Virginia in the early part of the 17th century.

The London company wanted child labor to help develop the resources of its Virginia colony as cheaply as possible. In 1619 its records acknowledge the arrival of 100 children, "save such as dyed on the wale," and another hundred, 12 years old or over, is asked for. In 1627 many ships arrived, bringing between fourteen and fifteen hundred children kidnapped in European ports, and a few years later they sent a request to London for another supply of "friendless boys and girls."

By 1664 the kidnaping had increased to such proportions that the British committee for foreign plantations interfered and an office was created with the duty of keeping a record of all persons going to America as servants, and the statement that they had voluntarily left England. A penalty of death was later provided for kidnaping, yet ten thousand persons were annually kidnaped after the passage of the act.

Next week we are going to publish the story of how the bow and arrow was invented.

That will be all for this week, more next week.

Friendship!

Falcon Editors.

A SONG OF SLAVES

O Slave of the Wheel and Thread!
O Slave of the Sewing Machine!
Your crust of bread you earn with dread
Lest hunger lurk between!

O Slave of the Factory and Loom!
O Slave of the Mill and Mine!
Ye weave your doom, ye dig your tomb,
For toil alone is thine.

O Slave of the Spade and Hoe!
O Slave of the Harrow and Plough!
The seed ye sow, the grain ye grow,
Another reaps than thou.

O Slave of the Steam-breathing Steel!
O Slave of the Truck and Engine!
The demons' speed ye needs must feed,
Tho' hungry ye remain.

O Slaves of the Bellows and Fire!
O Slaves of the Furnace and Flue!
Your limbs perspire, your muscles tire,
Ye forge your chains anew.

O Slaves, is it not more than time
That your servile chains ye broke?
Your brother calls from every clime!
Arise, and add your stroke!

Thomas C. Auld.

Seje JBLA

Chicago, Ill. — Seje direktorija Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva se bodo v bodoče vršile vsak drugi ponedeljek v mesecu v uradu društva na 2634 S. Lawndale Ave. Vsak petek ostane reden datum za vplačila na obroke. Urad društva je odprt med tednom od 1. do 5. pop. in ob večerih od 6:45 do 8. Ob sobotah je urad odprt od 10. do 12. opoldne, in pop. od 1:30 do 4.

To društvo vzorno posluje in je dobilo po zadnjem občnem zboru že precej novih članov. Tajnik društva je Donald J. Lotrich.

Proletarec je list, ki je vreden da ga čitate.

Listen to the Yugoslav Radio Hour of PALANDECH'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE

Station WWAE. Every Sunday 1 to 2 536 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

SLUŽBO DOBI

priletna ženska za gospodinska dela na farmi, kjer je pred kratkem umrla gospodinja... Trije so v družini. Služba stalna, tudi ženska z enim otrokom ni izvzeta. Kadar se oglašite pišite koliko plače zahtevate. Na polju, oz. na farmi ji ne bo treba delati. Katera resno misli, naj se oglašita na naslov: Andy Kramer, R. 4, East Worcester, N. Y. (Adv.)

Rockwell 9613 Seeley 8120

Betsy Ross restavracije

ERNEST M. SCOTT, lastnik
Fina. vreden jedila. Zmerne cene.
3706 Ogden Ave. Chicago, Ill.
1859 W. Madison St.

BARETINCIC & SON

TEL 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. Juncus Ave. MILWAUKEE, WIS.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom

TOCNA POSTREŽBA DELO JAMCENO
Telefoni: CANAL 7172-7173

Želodčno zdravilo iskreno priporočeno

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Ne bodite sužnji neprebačnosti

NAROČITE SI PROSTI VZOREC — Triner's Bitter Wine Co. 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Pošljite mi brezplačni vzorec. Ime Naslov

Želodčno zdravilo iskreno priporočeno

THE PARTY CONVENTION

By Norman Thomas

In the torrent of letters, pamphlets and what-have-you, about our forthcoming Socialist Convention there is a real danger that we shall forget its true purpose. That purpose is not to write a new Declaration of Principles but to organize the Party effectively for its own work in connection with present opportunities, and of course, in relation to other organizations.

Now there are difficulties in the way and honest differences of opinion. That is inevitable if we stick to the idea of an inclusive party of Socialists with unity of action but freedom of discussion. Such a Socialist Party is the only kind that is today possible in America. It is, moreover, a party which may avoid the dictatorial centralization of the Communist Party of which the Stalin-Trotsky feud is one bitter fruit.

But in the main I am surprised at the wide area of general agreement among us Socialists—an agreement too widespread to afford any excuse for treating the Party as if it were a loose league of factions. There are very few differences that are the inevitable result of difference of principle. Let me illustrate.

We all agree on work in and with mass organizations. The question is how. We want every Socialist at work in the place where he can work best and we want him to have advantage of Socialist cooperation and direction in that task.

There is no a priori formula on this derived from Marx or even our own theoreticians. The Convention must take account of realities. A plan for Socialist League that may work in New York may not work in a factory town with very few Socialists in a union. Certainly small Socialist locals with little experience with unions or cooperatives cannot satisfactorily improvise a detailed labor or cooperative line and force it on a union through some Socialist league of a couple of members. These are the realities we must face in planning work in unions and cooperatives.

We must all agree on a greater degree of democratic centralization and the building of a party-controlled press. Again the question how is not determined by deductions from rival theories on the precise "road to power."

Most of us agree on the three prin-

ciples that should guide us in relation to a labor party:

1. Such a party is a highly desirable next step in the American working class movement and promises to be the logical next step in terms of strength at the polls. It should be supported by Socialists.

2. But by its nature such a party cannot take the place of the Socialist Party which must preserve its identity not merely in a vague educational sense but for effective action in the face of developing situations. There may soon include crisis born of new catastrophe which will leave little opportunity for nose counting as its major solution.

3. The conditions under which we must combine preservation of our identity and function with support of a farmer-labor party (and that is not the same as a "popular front") are not uniform. We have no national movement as yet for a farmer-labor party but a series of local movements very different in character, strength and sincerity. These are the factors which we must consider in adopting a plan of action at Chicago.

In considering them we may also have to adopt certain statements or amplifications of principle which apply to present problems. We shall utterly fail if on the one hand we are fools enough to let the Communist Party write our program in terms of its very peculiar enthusiasm for a more peculiar "democracy" or if on the other hand we write our own program in terms of such negatives as the hate of the "poison of Stalinism."

THE FUTURE

What are some of the problems scientists are working on?

This is a vast subject, and I've given various outlines in the past. The latest will be found in a new book, *The Next Hundred Years*, by Dr. C. C. Furness, professor of chemistry, Yale university, in which he suggests the following tasks for science:

1. In chemistry: Road surfaces that will last 100 years; roofs that won't ever leak; a super-conductor for electricity; a perfect insulator for heat; artificial molars that will

look and work as well as natural ones; food containers that are perfect, non-corrosive, non-chip and cheap; paper that will endure as long as parchment.

2. Engineering: "We will all be much better off when agriculture develops into a highly specialized, large unit industry employing all scientific, engineering and financial ability available."

3. In biology: "If hogs, dogs, poultry, cows and horses can be bred up to some ideal, why not humans?"

4. In social sciences: "We have taken away security and added automobiles, but that security... is the king pin of our social existence. We must have it back."

Of course, Dr. Furness' suggestions have value, but they only touch the surface. Frankly, I'm puzzled by his fourth proposition. I know of no period in human history when the masses enjoyed social security. It hasn't been lost, because we never had it. Science's job is to establish social security for the first time in history. And that, I insist, will have

ON THE LABOR FRONT

Pittsburgh.—The Carnegie-Illinois Steel Corporation, largest steel-producing concern in the world, has signed an agreement with the C. I. O.'s Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers.

It provides for recognition of the union as the bargaining agency for its members, a \$5 a day minimum for common labor, a forty-hour week and time and a half for over time. U. S. Steel also agrees that there shall be no discrimination, interference or coercion against union members.

A joint committee, representing Carnegie-Illinois and the Steel Workers' Organizing Committee, met last week to effectuate a written agreement of working conditions, application of wage rates, hours, rules and a method for adjudication of disputes.

The contract, which means that the entire industry will be unionized in a short time, breaks a fifty-year fight by managements.

Similar contracts will be written in the near future with these other subsidiaries of the U. S. Steel Corporation—American Steel & Wire Company, National Tube, American

Bridge, Tennessee Coal and Iron Railroad.

Pay increases totaling \$22,000,000 and \$5,500,000 a year respectively are announced by the meat packing industry and International Harvester company.

Announcement of these pay increases apparently confirmed stockyards gossip that the large packers are moving to preclude any attempt by John L. Lewis and the Committee for Industrial Organization to unionize the yards.

Sitdown strike of 450 workers tied up Chicago's great freight tunnel with its 62 miles of subways beneath the loop and adjacent business districts. The present strike centers around an agreement signed Dec. 1, in which the company agreed to carry at least 50 per cent of its business via tunnel. This agreement, the union representatives say, has been broken and there are now fewer tunnel jobs.

Chrysler plants at Detroit are closed and in control of striking workers. The Hudson plants are idle with union and company representatives deadlocked and 75,000 men out.

TUNE IN

The radio program entitled "League for Political Education," is without a doubt one of the most interesting programs on the air. In this Town Hall Radio Meeting the best speakers and thinkers in this American World participate. Each week there are certain topics discussed which are of utmost importance to our welfare and every day life. Each speaker usually gives his or her point of view on the subject which is being discussed. After the speakers are through, questions are asked from the audience which gathers in the Town Hall in New York City where this broadcast takes place.

If you have not already done so, tune in WENR-Chicago, every Thursday evening at 8:30 Central Standard time and listen to the program. If you have already heard the program, I think you will agree with me that it is really the most interesting and important radio program on the air, because, it's actual food for the brain. And food for the brain is my idea is knowledge. And this radio program in a sense provides it.

Louise B. Jursey.

THE EDUCATIONAL BUREAU OF J. S. F.

Altogether 170 units consisting of dramatic groups, clubs, fraternal lodges and singing societies are at present members of the Educational Bureau JSF and are enjoying the benefits of being affiliated with this important institution. New groups are joining from month to month.

During the past year hundreds of requests for plays, recitations, musical and speaking portfolios were answered in addition to the issuance of some 3500 books for its affiliated units.

Judging from the activities of the Educational Bureau in signing up new groups and in satisfactorily answering the large number of requests for plays, recitations, etc., during the past few months, this year should be a very successful one for the Bureau and its work among its affiliates.

The coordinated efforts of the many Yugoslav groups in America has made it possible to accumulate a large stock of material in the portfolios of the Bureau. For the very liberal fee of 50c minimum per month its affiliated units are entitled to the service of any play, recitation, declamation, etc. in addition to selected literature that is mailed to all units each year during December and January.

The only requirement for any group to become entitled to this service is the small fee per month which is used by the Bureau to purchase new material.

We have a positive Socialist job to do. That means supporting morally and financially the Party first and not a faction.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

The National Convention of the Socialist Party which will be held in Chicago, March 26 to 29 inclusive, will be opened with a Mass Meeting in the convention headquarters at the La Salle Hotel on Thursday evening, March 25th beginning at 8 p. m. Tickets will be 25c in advance and 35c at the door. Speakers: Norman Thomas, Daniel W. Hoan, Devere Allen, Victor Reuther, Howard Kester.

Some of the fundamental questions on which the party must, through this convention, determine its position are: the C. I. O., A. F. of L., the Labor party, Spanish events, Peoples Front and kindred questions affecting the working class.

Also a preliminary to the Convention will be the Conference on Unemployment under the direction of the National Unemployment Committee. This will be an all-day session Thursday, March 25.

Save Sunday, April 18, for Sava's Spring Concert and Dance which will be held at the Sokol Pilsen Hall, 1814 So. Ashland Ave.

Sava's guest artist on that date will be Anton Shubel, noted Slovene baritone. The original Gay Dons Orchestra will furnish the dance music.

At the February meeting of the Social Study Club, Comrade Oscar Godina made a report on the Spanish situation. The report was well made after which a lengthy discussion ensued in which all of the members present took part.

The May Day Committee of Branch 1, JSF, is busy drawing up plans for the May Day celebration.

Lodge No. 100, SSPZ, is sponsoring a dance Saturday, April 24, at Stancek's Hall, 205 E. 115th St., beginning at 8 p. m. Admission 25c. Everyone welcome.

Reports of activities of our Branches throughout the country are welcome to this column as well as comments.

May we remind you again that the Conference being sponsored by the Western Pennsylvania Branches of the JSF, and the affiliated units of the Educational Bureau, will be held Sunday, March 28, at the Slovene Hall in Moon Run, Pa. All comrades in that territory are asked to attend

to be achieved only through a system of socialized industry. The job can be done, but it's going to take a lot of sound thinking and planning.

E. Haldeman-Julius, in *The American Freeman*.

this Conference and take part in the discussions.

A Conference of JSF Branches, Fraternal and other units of the Educational Bureau JSF, for northern Illinois and Wisconsin will be held on Sunday, April 25, 1937, at the Slovene National Home, 424-10th St., Waukegan Ill., beginning at 9 a. m.

At his Conference, in addition to the reports of the delegates, comrades Frank Zaitz and Frank Alesh, representatives of the Executive Committee, will report on the activities of the JSF among fraternal, cultural, trade and other groups.

All organizations in that territory who come under the above named groups are invited to send delegates to this important gathering.

Comrades in the Sheboygan area are asked to attend the card party being sponsored by Branch 235, Sunday, March 21st beginning at 7:30 p. m. at Fludernick's Hall.

The Executive Board of the Yugoslav Socialist Federation and the Board of Directors of the Yugoslav Workmen's Publishing Company met at the Slovene Labor Center, Friday, March 5, to discuss problems in regards to its publications, Proletarec and its agitational work, and the work being carried on by the JSF Branches. It was decided that one of our active comrades will be dispatched into the Detroit area as soon as possible to do agitational work for Proletarec.

Secretary Charles Pogorelec reported that at the present time there are more units affiliated with the Educational Bureau of the JSF than at any previous time during the history of the Bureau. Peter Bernik was elected dramatic director of the Bureau.

Frank Zaitz and Frank Alesh were elected to represent the JSF and the Educational Bureau at the Waukegan Conference which will be held April 25.

John Tereel was delegated by the Executive Committee to report on the activities of the JSF among fraternal, cultural, trade and other groups at the Western Pennsylvania Conference which will be held in Moon Run, Pa., on March 28.

Above all, Fascism believes neither in the possibility nor in the utility of perpetual peace. A doctrine which is founded upon this harmful postulate of peace is hostile to Fascism.

—Benito Mussolini.

Do You Care to Have This Repeated?

The following is a part of the casualties of the World war:
Known dead, about 10,000,000.
Presumed dead, about 3,000,000.
Seriously wounded, over 6,000,000.
Otherwise wounded, over 14,000,000.

Direct cost of the war in money, over \$186,000,000,000.
Loss of property destroyed, about \$30,000,000,000.

As if these figures were not appalling enough, most of them can safely be doubled or tripled, and still be within the facts.

For, if there were approximately 13,000,000 killed or died of disease, there were also at least that many non-combatants who have died of disease, worry and slow starvation because of the war.

Also if the direct cost of war was 186 billions, it is safe to say that the indirect cost has been several times that much. And the bill is by no means all paid yet and won't be for many years to come.

Neither is the bill yet paid in life

and health. Deaths occur every day which, if they could be traced, would undoubtedly date back to causes rooted in the war.

Is it any wonder that the Socialists, the world over, are working earnestly to abolish war forever?

The wonder is that the common people of many countries, who suffer the most from war, allow the imperialists, particularly the Fascists, to remain in power, menacing the world with another disastrous war. This might be set down as a part of the high cost of ignorance.

The Socialists favor all possible minor measures which will decrease the probability of war. They understand, however, the economic and nationalistic causes of war, and they know that the world will be menaced by the threat of war until the nations are socialized. A world of socialized nations will be a brotherhood of nations, cooperating instead of competing. That is the way to abolish war forever.

—The Milwaukee Leader.

Join The Union Just a Reminder

You should join for a few of the following reasons:

1. In union there is strength.
2. It pays to be a union man.
3. It tends to raise wages.
4. It resists a reduction in wages; organized labor sometimes suffers a reduction in wages, but seldom does so, as compared with unorganized labor.
5. It gains shorter hours.
6. It makes labor respected.
7. It makes a shop a better place to work in and the world a better place to live in.
8. It helps the family; more money means a better home, better clothes, better foods and more comforts.
9. Your duty to yourself and your family demands it.

We know now that spring is just around the corner. More dependable than the groundhog or the first robin as a harbinger of spring is the boy and his marbles.

Then too, the feel of spring comes as the sun climbs higher in the sky and the days begin to get longer. Soon the grass will begin creeping from under its winter coat of ice.

Nature lovers who enjoy making early spring trips into the snow-clad mountains are going to miss the beautiful sight that comes with the first warm sunshine and the melting of the snow off the mountains, because there is no snow in most parts.

The melting of the snow and then the first signs of life as the grass begins to sprout up, the trees and plants begin to bud and the insect life begins to appear from apparently nowhere. This is the tonic that makes men feel young again.—J. D.

More and more Building and Loan Associations are coming under control of the Federal government as is evidenced by the recent ruling of the Internal Revenue Collector who ruled that employees of Building and Loan Associations which are affiliated with the Federal Home Loan Bank are exempt from the Social Security tax. The reason for this ruling was, that members of the Federal Home Loan Bank are instrumentalities of the government and government employees are exempt from the Social Security tax. Our Yugoslav Building and Loan Association is affiliated with the Federal Home Loan Bank so that ruling affects us, too. The significance of this ruling is that the government considers our Association an instrument of the government system. And that is a good thing because our people have confidence in the Federal government and their money will be that much safer.

The elections in London aren't at all in line with what the English government is doing. Or should I say that the work of the British cabinet and their policies, both foreign and domestic, are not in line with the trends in England as disclosed by the London elections? Yes, I guess that would be the better way to put it. The British cabinet manages to hang on despite the inward moves and wishes of the people. We hope this policy may soon be rectified with and by a Labor Government for England.

A special effort is being made by Cook County Socialists to fill the large hall of the La Salle Hotel on Thursday, March 25th as the opening meeting for the national Convention of the Socialist Party of America. All of our comrades are requested to attend. Tickets for this meeting are 25c in advance and 35c at the door and can be secured from Justine Zajc, Branch Secretary, Anton Garden, The Slovene Labor Center or the writer, Branch No. 1 is expected to turn out at least 100 people for this meeting. Speakers will include Norman Thomas, Mayor D. W. Hoan, Devere Allen and others. This will be the only public meeting of the convention. All others will be closed. Only Party members will be eligible to attend. The convention will make some very important decisions which should bring the Party back to life again. It will clarify the Party stand on all vital issues and, I hope, it will avoid and spend no time on internal fratricidal issues. We want to chart a definite program for Party work for the future. We want to increase our membership. We want to be an influence in labor organizations. But, we also want to be sure that we know what we want in labor organizations and that we ourselves are agreed on that. Socialists seek unity. Socialist, themselves, must be united in order to unify others. I expect much from the convention and I expect it to veer more to the left than ever before. Yes, I expect it to be clearer than ever on its program and demands. With that we wish success to the deliberations of the delegates. Work strenuously for understanding, for tolerance, for unity, clarity and vision, for the real Socialist goal because that is the only goal worth struggling for.

The monthly meeting of the Board of Directors of the Yugoslav Building and Loan Association has been changed to the second Monday of each month at the Associations Office, 2634 S. Lawndale Ave. Friday will be continued as the day on which payments are due. During the week, the office is open from 1:00 to 5:00 P. M. every day, and evenings, from 6:45 to 8:00 P. M. and Saturdays from 10:00 to 12:00 A. M. and 1:30 to 4:00 P. M.

Branch No. 1 JSF was fully represented at the special meeting of the County Central Committee, Monday, March 8 at the Brevort Hotel. The coming convention, May Day, finances, Socialist press, the Debs Column, organization and Spanish Civil war aid, trade union work, the unemployed work and announcement of a transportation hearing in which the Socialists will present the solution to the problem before the City Council, were spoken of. It was good to hear, in particular, that our comrades are very active in the taxi-cab strike and in other important strikes in the city.

With all the turmoil in Europe it was pleasing to learn that our Labor Party comrades swept the London, England county council elections. Having governed the county for three years was hardly sufficient time in which to prove their value. But, evidently they have started the right work and so the electorate not only returned them with their old majority but actually gained a half dozen seats, which is quite com-

NOTE
More English reports and Articles on Page 5.

